…ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 90 (8307)
АПРЕЛИИН 16
ВТОРНИК
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Мал шахажа, гүрэндэ мяха тушаалга, худалдалгые түргэдхэхэ

Мал олоор шахажа, гүрэндэ мяха …шааха хэрэгтэ бии байһан ехэхэн …агдалнуудые элирүүлжэ, КПСС-… обкомой IV пленум аймагууд бо… колхозуудай һанамжа дурад…нуудай сһоор, мүнөө жэлдэ мяха …гаяа нёдондонойхидо орходоо … процентһээ доошо бэшээр ехэд…, үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо …ндэ 45 процент ехээр мяха ту…аха, худалдаха гэжэ шиидхэбэ… гаргаһан байна.

Пленумэй болоһоор һара шахуу үнгэрбэ. Гэхэ зуура, КПСС-эй …хон айкомууд, аймгүйсэдко…уд болон МТС-үүд пленумэй …дхэбэрииые бэелүүлхэ талаар …д шууд хэмжээ абаадүй бай…ар. Энээнэй гэмээр гүрэндэ мяха …ааха, худалдаха түсэб хангалта…гөөр дүүргэгдэжэ байнхай. Мал …өөр шахагдадаг байһан дээ…ээнь мүнөө жэлдэ мяха абаха …эб республикын колхозуудта ап…иин 1-эй мэдээгээр оройдоо 40,4 …цент (адуунай, шубуунай мяха …олсонгүйгөөр) дүүргэгдээд бай… Тиихэдэ гүрэндэ мяха …шааха, худалдаха кварталай тү…, нёдондо авансаар тушааһые …лалсаад байхада, арайхан гэжэ …7 процент дүүргэгдээ. Нёдондо …эй түрүүшын кварталда тушаа…даа орходоо мүнөө жэлдэ 2233 …тнер бага мяхан тушаагдаба. …эргшэ кварталда Хориин айма… колхозууд гүрэндэ оройдоошье …а тушаагаагүй. Хэжэнгын айма… колхозууд гурбан һара соо 11 …тнер, Заиграйн колхозууд 20 …тнер, Сэлэнгын колхозууд 88 …тнер мяха тушааба.

Энэ ушар юу харуулнаб гэхэдэ, …хон аймагуудта колхозуудай хү…бэрилэгшэд гүрэнтээ саг сооньхосохо журамаа мартана, КПСС-… айкомууд болон аймгүйсэдко…уд эмхидхэлэй хүдэлмэри муу…ар ябуулна. Энээн дээрэһээ бо…жо, доторой хэрэглэмжэ гэдэгтэ …лхозууд малаа олоорнь гарга…лдаг, гүрэнтээ тоосо… хэрэгые унжагайруулдаг. Үнгэ…шэ квартал соо Мухаршэбэ… колхозууд олон мал үүсэлжэ, …6 центнер мяха абаһан аад, тэрэ…нгээ оройдоол 198 центнерые гү…дэ тушааһан, худалдаһан байна. …энэй гэмээр гүрэндэ мяха тушаа… кварталай түсэб оройдоо 27,7 …цент дүүргэгдээ. Аймагай 16 кол…ой 7-ниинь гүрэндэ оройдоошье …а тушаабагүй. Эндэхи Сталинай …эмжэтэ колхоз гүрэндэ центнер…е мяха тушаагаагүй аад, 4 үхэр, …0 гахай, 5 хони үүсэлжэ худалда…рхиба. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ …лхоз олон малаа үүсэлжэ худал…а. Иимэ баримтанууд ондоошье …он аймагуудта үзэгдэнэ. Малые …ули бусаар хороожо байдаг яба…лтай эрид шууд тэмсэхэ саг бо….

Эрхим шанартай мяха гүрэндэ …эр тушааха талаар партиин об…мой IV пленумэй табиһан зорил…е бэелүүлхын тулада олон мал …һаар бэлшээн таргалуулха, ша…а ёһотойбди. Гүрэндэ колхозуу… һүрэгүүд сооһоо дайралдаһан лэ мал бариад тушааха бэшэ, харин эртээнһээ илгагдажа, бордон шахагдаһан мал тушаагдажа байха ёһотой. Тарган мал тушаахада гүрэндэшье һайн, колхозуудташье олзотой. Гэхэтэй хамта, мал таргалуулха, шахаха хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана. Мүнөө шахагдажа байһан, мүн зундаа таргалуулагдаха гэжэ илгагдаһан малай тоо толгой дээрэһээ багсаахада тэдэнэр мүнөө жэлдэ гүрэндэ тушааха, худалдаха мяханай оройдоол 45 процентые хангаха болоно.

Партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд дары сагаа колхоз бүхэнэй байдалтай танилсажа, мал шахалгаар дутуу дундануудые зайсуулха, түсэбөө дүүргэхээр олон мал бэлшээн таргалуулгада, шахалгада табюулха зэргэтэй.

Гахай һайнаар, шадамараар шахадаг боложо һурахаар сагнай ерээ. Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд гахайе заатал һаа 5—6 хурга гадар өөхэтэй болоторынь таргалуулжа, 110—120 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха ёһотой гэжэ һанадаг. Энэ һанал балайшье зүбтэй бэшэ. Юуб гэхэдэ, манай республикын колхозуудта 70—80 килограмм шэгнүүртэй, тиимэ ехэ тарган бэшэ мяхан болгогдохо гахайнуудые шахаха хэрэгтэй. Хэрбээ гахайе дүрюу, үшөө дээшээ гадар өөхэтэй болоторынь таргалуулха гээ һаа. удаан саг соо шахаха, тэжээл ехээр гаргашалха хэрэгтэй болохо байна. Иимэ тарган болоторынь нэгэ гахай шахахын орондо тэрэ тэжээлээрээ мяхан болгогдохо хоёр гахай шахажа болохо юм.

Шубуу олоор шахажа үсхэбэрилөө һаа, горьтой ехэ мяха абаха арга бии. Зүгөөр, шубуу үсхэбэрилгэ манай республика дотор эгээл гээгдэнги һалбаримнай гээшэ. Манай эндэ шубуу, тусхайлбал, «тахяа үсхэхэдэ гарзатай, тэдэнэр эдиһэнээ харюулнагүй» гэһэн нэгэ тон буруу һанамжа, ябган зугаа бии болонхой. Энээн дээрэһээ боложо, зарим колхозууд шубуунайнгаа фермые оройдонь үгы хээ, үгышье һаа тоо толгойень ехээр үсөөрүүлжэрхёо. Заиграйн аймагай Димитровой нэрэмжэтэ колхоз мүнөө оройдоол 191 үндэгэлдэг тахяатай байбашье, инкубаторна станциһаа дальбараануудые худалдажа абахаяа арсаа. Олон колхозуудта шубууд муугаар харууһалагдана, муугаар эдеэлүүлэгдэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр үсөөржэ, үндэгэлхөөр муу боложо байнхай.

Мал шахалгые, гүрэндэ тарган мал тушаалгые саг соонь эмхидхэхэ гээшэ партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай шухала зорилгонь болоно. Мүнөө жэлдэ мал олоор таргалуулжа, гүрэндөө эрхим шанартай мяха ехээр тушаажа, Октябрьска революциин 40 жэлэй ойе угтаха гэһэн зорилгодоо хүрэхэ гээшэ манай республикын хүдөө ажалшадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

Республикын колхозуудта һү һаалгын ябаса тухай

1957 оной апрелиин 10-най мэдээн

Аймагууд	һү һаалгын бүхыдөө дээшэлһэниинь (нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо процентээр)		Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (килограммаар)	
	Ажахын жэлэй 6 һара 10 хоногто	Тэрэ тоодо апрель һарын түрүүшын 10 хоногто	Ажахын жэлэй 6 һара 10 хоногто	Тэрэ тоодо апрель һарын түрүүшын 10 хоногто
…Кударын	130,6	134,9	387,9	35,9
…ргажанай	148,8	141,3	283,3	18,3
…гурын	197,4	178,6	555,2	41,2
…дын	166,8	136,3	537,8	37,8
…уунын	136,8	130,7	428,6	32,6
…играйн	142,7	135,5	417,8	35,8
…каменай	129,4	118,9	206,4	14,4
…олгын	142,8	142,8	530,2	41,2
…бanскын	144,9	139,6	479,8	36,8
…жэнгын	105,4	136,1	267,2	19,2
…дарын	168,8	170,8	532,6	40,6
…румканай	160,0	142,4	344,3	24,3
…хтын	178,0	172,0	577,5	50,4
…харшэбэрэй	162,5	112,5	465,7	31,7
…рибайкальска	136,5	139,1	666,9	50,9
…лэнгын	166,8	220,0	650,1	48,1
…рбагатайн	160,6	135,8	672,8	50,8
…рин	158,5	157,3	296,6	23,6
…нхэнэй	110,1	132,9	320,3	30,3
…рин	113,4	125,5	354,7	26,7

Сталинска областиин Макеевскэ район, „Бутовская-Глубокая“ гэжэ шахта, „Сталиншахтопроходка“ трестын долоодохи шахтопроходческо управлени

Управлениин начальник нүхэр М. Я. КОВАЛИНСКДА
Проходчигуудай бригадын бригадир нүхэр Н. Н. ТИХОНОВТО
Парторганизациин секретарь нүхэр С. С. АЗАРОВТА
Шахткомой түрүүлэгшэ нүхэр М. Г. МАКЧАРОВТА
Комсомольско организациин секретарь нүхэр.
А. С. СЕГИНДЭ

«Бутовская-Глубокая» гэжэ шахта малтаха хэрэгтэ элитэ ехэ амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, долоодохи шахтопроходческо управлениин хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет амаршална. Ажал хүдэлмэрээ һайнаар эмхидхэжэ горнопроходческо шэнэ техникые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, түмэр бетон тюбингнүүдые шахтын тулааһан болгожо хэрэглэһэнэй ашаар 1957 оной мартда тус шахтын хүдэлмэрилэгшэд 241,1 метр шахтын нүхые доошонь сэхэ малтажа бэлэн болгоо. Тиихэдэ Донбассай шахтануудта һарын туршада дунда зэргээр 30 метр газар малтагдадаг байна.

Шахтануудай нүхые айхабтар түргөөр малтадаг болоходо, горно предприятинуудай барилгын болзор нилээн бага боложо, манай Эхэ ороной минерально-түүхэй эдэй баялигые арадай ажахыда шадаал һаа түргөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Шахтануудай нүхые малтаха хэрэгые улам һайжаруулжа, саашадаа амжалта туйлахыень шахтопроходческо управлениин хүдэлмэришэдтэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ хүсөөд, КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Таанадай жэшээе даган, бүхы ороноймнай шахта баригшад шэнэ шахтануудые, руднигуудые шадаал һаа түргөөр ашаглалгада оруулха гэжэ оролдохо бэзэ гэжэ найдана.

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. ХРУЩЕВ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. БУЛГАНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Хитадай Арадай Республика мордобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов апрелиин 14-дэ Москваһаа Пекин мордоо. КНР-эй Түрүүлэгшэ Мао Цзе-дунай уряалаар нүхэдэй ёһоор Хитадай Арадай Республикада айлшалхын тулада К. Е. Ворошилов мордобо.

Нүхэд Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Л. И. Брежнев, Е. А. Фурцева, Н. М. Шверник , А. Б. Аристов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор М. П. Тарасов, Д. С. Коротченко Ю. И. Палецкис, О. В. Куусинен, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд А. А. Андреев, С. М. Буденный, И. В. Капитонов, СССР-эй Верховно Сүүдэй Түрүүлэгшэ А. Ф. Горкин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. А. Яснов , министрнүүд болон тусхай тушаалтай бусад хүнүүд Внуковска аэродром дээрэһээ К. Е. Ворошиловые үдэшэн мордохуулаа.

Хариин гүрэнүүдһээ СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгын толгойлогшонор, советскэ, гадаадын журналистнууд нүхэр Ворошиловые мүн үдэшэлсөө. СССР-эй гүрэнэй тугуудаар Внуковска аэропорт шэмэглэгдэнхэй байгаа.

Советскэ гүрэнэй ажал-ябуулагшад болон бусад К. Е. Ворошиловые халуунаар үдэшэжэ, замдаа һайн ябахыень юрөөгөө.

23 час 15 минутада «ТУ-104» самолёт агаарта дэгдэжэ, зүүн зүг тээшэ шэглэн ниидэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо, Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ш. Р. Рашидов, СССР-эй дээдэ һургуулинуудай министр В. П. Елютин, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. Т. Федоренко К. Е. Ворошиловтай хамта мордолсоо.

Мүн СССР-тэ байдаг Хитадай Арадай Республикын посол Лю Сяо К. Е. Ворошиловтай хамта Пекин мордолсоо. Монголой Арадай Республикын посол Санжиин Бата нүхэр К. Е. Ворошиловые Эрхүү хүрэтэр үдэшэлсэхэ.

КНР-тэ айлшалһанайнгаа һүүлээр К. Е. Ворошилов Индонезиин Президент Сукарнын уряалаар Индонезидэ ошохо, мүн МНР-эй Арадай Агууехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбугай уряалаар Монголой Арадай Республика айлшаар ошохо юм.

(ТАСС).

Предприяти бүхэнэй арга боломжые дүүрэнээр хэрэглэхэ

Советскэ социалистическэ экономикын асари ехэ арга боломжонуудые дүүрэнээр ашаглахын тула үйлэдбэреэ бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо хэрэгтэй. Арадай ажахые түргөөр хүгжөөхын тула промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашань һайжаруулха шухала гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй февральска Пленум тэмдэглэһэн байна. Главканууд болон министерствонүүд мүнөө үедэ заводуудые тон зүбөөр хүтэлбэрилжэ байна гэхын аргагүй.

«Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашань улам һайжаруулха» гэһэн Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд соо промышленностьда онсо мэргэжэл олгохо, хамжан үйлэдбэрилгэ нэбтэрүүлхэ тухай хэлэгдэнэ. Манай Улан-Удын судна заһабарилгын завод һүүлэй табан жэлэй туршада суднануудые заһабарилхаһаа гадна шэнээр хэдэг болонхой. Зүгөөр заводнай түрүү техникээр тон муугаар хангагдана. Заводыемнай хүтэлбэрилжэ байдаг Главречпром энэ асуудалые мүнөө болотор шиидхээгүй байһаар. Хэрэглэгдэдэггүй, багаар хэрэглэгдэдэг агрегадуудай орондо хэрэгтэй шэнэ түхеэрэлгэ нютаг дээрэ оложо болохо байгаа. Манай завод продукцяа бүтээжэ гаргахын тула Главречпромой 12 заводуудта элдэб материалнуудые захижа абадаг. Дисково кран, якорь, электродуудые хэхэ булад шудхалаануудые аяар Горькийгородой «Теплоход» гэжэ заводһоо зөөжэ асардагбди. Мүн нютаг дээрээ хэжэ боломоор ондоошье материалнуудые Дон мүрэн дээрэхи Калач городой заводһоо, Астрахань городһоо, Москваһаа абадаг байнабди. Иигэжэ ороной бүхы зүгһөө дан холо газарһаа элдэб материал, түхеэрэлгэнүүдые зөөжэ асархада заводоймнай бүтээдэг продукциин өөрынь үнэ хүндэрдэг, юумэ хэхэ бүтээхэдээшье удаардаг гээшэбди.

Ушар иимэһээ манай заводой бүтээн гаргаһан продукциин өөрынь үнэ мандал адли продукци гаргадаг бусад предприятинуудайхиһаа холо үнэтэй болодог. Манай заводто олон зуун модонһоо асарагдадаг элдэб хэрэгсэлнүүдые ПВЗ-дэшье бүтээжэ боломоор. Шүрэб, болт гэхэ мэтые предприятимнай олоор хэрэглэнэ. Теэд гол мүрэнэй министерство эдэ детальнуудаар предприятинуудые хангаха хэрэгые муугаар эмхидхэһэн байна.

Болт, шүрэб олоор бүтээн гаргадаг һайн түхеэрэлгэтэй предприяти гү, али цех республика соогоо эмхидхээ хада ехэ һайн байгаа гэжэ һанагдана. Тиимэ завод һайн шанартай шүрэб олоор гаргажа, городой бүхы заводуудые, МТС, совхозуудые хангаха һэн. Зүгөөр, мүнөө үедэ шүрэб дуталдадаг дээрэһээ завод бүхэн өөрөө шүрэб хэхэ баатай болоно. Жэшээлхэдэ, манай предприятида шүрэб хэхын тула механическа паркынгаа хүсэнэй 20 процентые гаргашалдаг гээшэ. Иигэжэ манай заводой бүтээн гаргаһан шүрэбүүд, тусхайлагдаһан мэргэжэлтэй болоһон предприятинуудта хэгдэһэн шүрэб, болтнуудтай сасуулхада 20—30 дахин үнэтэй болодог.

Хэбтэ сохигдоһон металлическа зүйлнүүдые нэгэ завод гаргажа, городой бүхы предприятинуудые хангадаг болобол, экономическа ехэ ашаг олзотой байгаа. Зарим зүйлнүүдые халаангүйгөөр хэбтэ сохижо хэхэ талаар манай заводто хэдэн дурадхалнуудые хүдэлмэришэд, инженернүүд оруулаа һэн. Теэд эдэ дурадхалнуудые бэелүүлхэ арга манда байхагүй. Тэрэниие бэелүүлхын тулада хүсэ ехэтэй, тусхай түхеэрэлгэ, хэбтэ сохижо, хэдэг тусхай мэргэжэлтэд хэрэгтэй болоно. Нарин тиимэ түхеэрэлгэ, мэргэжэлтэд манай заводто үгы юм. Тиимэһээ эдэ хэрэгтэйшье, туһатайшье дурадхалнууд бэелүүлэгдэнэгүй. Манай заводой гаргадаг хэдэн детальнууд ПВЗ-дэ мүн лэ олоор гаргагдадаг гээшэ. Тиимэһээ манай завод тэдэ детальнуудые ПВЗ-һээ абадаг болоо һаань, мүн лэ ашагтай байна.

Судна заһабарилгын заводой үйлэдбэриин резервые бүри һайнаар ашагладаг болохо арга олон. Заводой модо хюрөөдэлгын участок дүүрэн ашаглагданагүй. Завод модо хюрөөдэлгөөр бусад предприятинуудта туһалха ехэ арга боломжотой.

Мүн манай заводой шэрэм шудхалгын цехын хүсэн дүүрэн ашаглагданагүй. Тус цех мүнөө байгшаһаа 2 дахин ехээр шэрэм шудхаха хүсэтэй юм.

Предприятинуудай хүдэлмэриие тусхай мэргэжэлдэ оруулха хэрэгые, хамжан үйлэдбэрилгэ үргэнөөр хүгжөөхэ зуураа промышленностиие хүтэлбэрилдэг органууд захигдаһан продукциие саг болзортонь гаргадаг байхын түлөө предприятинуудай харюусалгыень дээшэлүүлхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, захигдаһан продукциин саг болзор соогоо абтаагүй дээрэһээ предприятинуудай ажалда һаад ехээр ушарна. Тиигэжэ жэгдэ бэшээр хүдэлхэ ушар гарадаг. Материально-техническэ талаһаань предприятинуудые хангалга тон шухала удхашанартай асуудал гээшэ. Ехэнхи материалнуудай фонднуудые нютаг дээрэнь хубаарилха хэрэгтэй.

Промышленность хүтэлбэрилхэ хэрэгые һайжаруулга, экономическа районуудта совнархозуудые байгуулга промышленна предприятинуудай ажал хүдэлмэриень һайжаруулхада туһалха байһаниинь дамжаггүй.

Н. Розанов, судна заһабарилгын заводой главна инженер.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Советскэ гүрэнэй үмэнэ габьяатай байһанайнгаа түлөө шагнагдаһан хэдэн нүхэдтэ СССР-эй орденуудые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Кремльдэ апрелиин 13-да барюулаа.

Шагналга тухай Указуудые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь нүхэр М. П. Георгадзе уншаа.

Социалистическэ Ажалай Герой КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущевто Ленинэй орден, «Хадуур ба Балта» гэжэ хоёрдохи алтан медаль К. Е. Ворошилов барюулаа. Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглаха хэмжээнүүдые хараалжа, бэелүүлгэдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Н. С. Хрущев шагнагдаһан байгаа.

Н. С. Хрущевто Ленинэй орден, «Хадуур ба Балта» гэжэ алтан медаль барюулхадаа, Коммунистическэ партиин, Советскэ гүрэнэй хэлбэришэгүй, эрид сэхэ ба сусаршагүй ажал-ябуулагшада советскэ арадай үндэр дээдэ шан барюулжа байхадамни илангаяа аятай байна гэжэ К. Е. Ворошилов хэлээ.

Н. С. Хрущевто хандан, К. Е. Ворошилов иигэжэ хэлээ:

Хүндэтэ Никита Сергеевич!

Манай правительствын, Коммунистическэ партиин зүгһөө, бүхы советскэ арадай зүгһөө энэ дээдэ хайра танда би ехэ баяртайгаар барюулжа байнаб. Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглаха хэмжээнүүдые хараалжа бэелүүлхэ талаар Та тусгаар ехэ оролдолго гаргаһан байнат. Тус шан хадаа бүгэдэарадай энэ ехэ хэрэгтэ Танай элитэ ехэ габьяатай байһые мэдэрһэн ябадал болоно.

Элүүр мэндэ ябахыетнай, советскэ арадай аша туһада, манай алдарта Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр бадаран мандажа байһан манай социалистическэ Эхэ ороной аша туһада саашадаа үрэ ехэтэйгээр ажаллахыетнай Танда, хүндэтэ Никита Сергеевич, үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Шан абахадаа Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ:

Хүндэтэ Климент Ефремович!

Иимэ үндэр дээдэ хайра барюулжа, минии хүдэлмэриие тэмдэглэһэн Коммунистическэ партида, тэрэнэй Центральна Комитедтэ, манай Советскэ Правительствода, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ үнэн зүрхэнэйнгөө баясхалан, советскэ арадта гүнзэгы ехэ баяр баясхалан хүргэхыемни зүбшөөгыт.

Шэнэ ба боро газар элдүүрилэн ашаглажа, бидэнэр тон ехэ хэрэг бүтээгээбди. Шэнэ ба боро газар элдүүрилхын түлөө тэмсэлдэ манай бүхы партиин, бүхы советскэ арадай хүдэлмэришэд, колхозно-таряашад, инженерно-техническэ хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, манай алдарта советскэ залуушуул болон арадай интеллигенциин жагсаһанайл ашаар иимэ хэрэг бүтээхэ аргатай болоһон байнабди. Бидэнэр тон ехэ илалта туйлаабди. Энэ бүгэдэарадай хэрэгтэ минии гаргалсаһан оролдолгын иимэ үндэр сэгнэлтэ абаһанда би баяртайб.

Шан абаад байхадаа, Коммунистическэ партиин агууехэ хэрэгтэ, советскэ арадта, Коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа саашадаашье зорюулхаб гэжэ би найдуулнаб.

Удаань К. Е. Ворошилов Главмосжелезобетоной 8-дахи заводой бетонщик В. С. Гайдовто Ленинэй орден барюулаа. Тэрэ хадаа байрын гэрнүүдые, культурна эмхи зургаануудай байшангуудые барижа, ашаглалгада оруулха хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүргэһэнэй, Москва городто барилгын индустриальна база байгуулһанай ба шэнэ түрүү арга хэрэглэһэнэй түлөө Москвагай бусад барилгашадтай хамта шагнагдаһан байгаа. Һүүлээрнь СССР-эй Нефтяной промышленностиин предприятинуудые барилгын министр Советскэ Союзай Герой А. К. Кортуновто Ленинэй орден мүн лэ барюулагдаа. Тэрэ нефтяной болон газова промышленностиин предприятинуудые бариха талаар габьяатай байһанайнгаа түлөө, 50 наһа гүйсэхэдөө шагнагдаһан байгаа. Советскэ литература хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнгаа түлөө, 75 наһа гүйсэхэдөө шагнагдаһан уранзохёолшо К. И. Чуковскида Ленинэй орден, советскэ литература хүгжөөлгэдэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө, 60 наһа гүйсэхэдөө шагнагдаһан уранзохёолшо В. П. Катаевта Ажалай Улаан Тугай орден барюулагдаа. Гадна советскэ армида олон удаан жэлдэ алба хэһэнэйнгээ түлөө шагнагдаһан генерал-лейтенант В. Н. Баскаковта, интендантска албанай генерал-лейтенант В. Н. Дутовто, инженерно-техническэ албанай генерал-майор А. И. Благонравовта Ленинэй орденууд барюулагдаа.

Ажал хүдэлмэриинь болон зохёохы ажал-ябуулгыень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө Коммунистическэ партида, Советскэ правительствода шагнагдагшад үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө. Коммунистическэ партиин болон Советскэ гүрэнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагша Н. С. Хрущевтой нэгэн доро правительствын дээдэ хайра абажа байһандаа тусгаар, ехээр баясажа байһанаа тэдэнэр элишэлэн мэдүүлээ. Шан абаад байхадаа, советскэ Эхэ оронойнгоо алдаршахын тулада, улам һалбаран мандахын ба хүсэ шадалайнь бэхижэхын тулада бүри оролдосотойгоор, шэн зоригтойгоор ажаллахабди гэжэ шан абагшад К. Е. Ворошиловые найдуулаа.

Түгэсхэлдэнь К. Е. Ворошилов правительствын дээдэ хайра абаһантайнь дашарамдуулан, бэе һайнтай, золтой жаргалтай ябажа, хүдэлмэридөө саашанхи амжалта туйлахыень шагнагдагшадта хүсөө.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ажалаа үндэһөөрнь хубилгаха

(КПСС-эй Хэжэнгын айкомой пленум)

Тээсгэн КПСС-эй Хэжэнгын айкомой пленум боложо, хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, элбэг ехэ тэжээл бэлдэдэг болохо талаар аймагай партийна организациин зорилгонууд гэһэн асуудал тэндэ дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Хэжэнгын аймагай колхозууд баян шанга байдалтай, ажахыгаа хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ барагдашагүй ехэ арга боломжотой юм. Сэлгеэ Хэжэнгын голдо, могойтон урдаһан Худанай уужам талада— аймагай алишье зүгтэ илангаяа мал ажал үсхэбэрилхэдэ аятай зохид гэжэ эндэхид баталан хэлсэдэг. Мүн байгаалиин үршөөһэн таатай һайн эрхэ байдалһаа гадна, хэнэйшье мэдэһээр, Хэжэнгын таряашад болон малшадай гарта хүдөө ажахын хүсэтэ оньһон зэбсэг би. Эдэ арга боломжонуудые нютагай хүн зоной ажалай болон политическэ эдэбхи үүсхэлтэй зүбөөр нэгэдүүлэн хэрэглээд байбал, Хэжэнгын аймагайхид үндэр магтаалда үнэхөөрөөл хүртэжэ шадаха юм. Энээниие буруушааха, энээндэ арсаха ямаршье баримта байхагүй гэжэ һанагдана.

Теэд эндэхи мүнөөдэрэй бодото байдал юу харуулнаб? Сэхынь хэлэхэдэ, хэжэнгынхид гээгдэһээр, мал ажалай продуктнуудые, илангаяа һү һааха талаар республика соогоо һүүл багай һуури эзэлһээр. Партиин айкомой пленумэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, имнэ урагшагүй байдалай гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, аймагай колхозууд жэлһээ жэлдэ талха таряанай, үбһэ ногооной даншье һаа бирагүй ургаса абадаг байна. Зарим нютагуудтахи хүтэлбэрилэгшэд «ган гасуурта дайрагдаабди» гээдшье һуудаг, уһалууриин шэнэ түхеэрэлгэнүүдые баридаггүй, газараа үтэгжүүлхын хойноһоо эршэтэй һайнаар оролдодоггүй байха юм. Жэшээнь, эндэхид 2300 гектар газар шииг нойтоор амидаруулха, һубаг канавануудые мүнөө жэлдэ бариха байһан аад, өөдтэй юумэ хээгүй. Заиграйн залуушуулай жэшээгээр Сулхаридахи уһалууриин системые комсомольско барилга гэжэ соносхохо тухай ВЛКСМ-эй айкомой хүтэлбэрилэгшэдэй хооһон хөөрэлдөөнүүд мүн лэ ямаршье үрэ дүн үгөөгүйнь гайхалтай бэшэ.

Мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ кукуруза онсо һуури эзэлнэ. Энээн тухай пленум дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо.

— Манай колхоз һү һаалгаар аймаг соогоо түрүүлэн ябана, — гэжэ Энгельсын нэрэмжэтэ артелиин түрүүлэгшэ нүхэр Дугаров мэдүүлнэ. — Хайшан гээд, ямар аргаар һү ехээр абадаг болообибди гэхэдэ, бидэнэр имагтал кукурузын ашаар түрүүшын амжалта туйлаабди. Нёдондо энэ культурын бага ургаса хуряаһан байбашье, үнеэдтээ мүнөөшье кукурузна силос бардамаар эдюулнэбди. Тэжээлэй бусад культурануудта орходоо тусгаар һайн шанартай байһыень хараадаа абажа манай колхознигууд 170 гектар талмай дээрэ кукуруза тарихаар түсэблэнхэй. Тиигэбэшье, дээдэ зурганууднаа оройдоо 70 гектар газарта энэ культурые тариха гэһэн даалгабари манда үгтэнхэй. Доогуур хараалагдаһан иимэ түсэб бидэнэр абажа шадахагүйбди, энэ асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй.

— Хүдөө ажахын культурануудай тогтууритай ургасын түлөө тэмсэлэй халуун үе — хабарай тарилга ойртобо, — гэжэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гомбоев хэлэбэ. — Манай колхозой полинууд дээрэ гушаад гаран тракторист хүдэлмэрилхэ байна. Энэ ехэ хүсэн хаа хаанагүй тарашанхай, тракторна бригаданууд гүйсэд бүридхэгдөөгүй байһаар. Хэжэнгын МТС-эй дирекци трактористнуудаа талын гэр байрануудта эртээнһээ зөөлгэжэ асараад, полинуудта нютагай үтэгжүүлгэнүүдые гаргаха, барилгын болон бусад хүдэлмэринүүдтэ тэдэниие хабаадуулха ёһотой байгаа. Энэ айхабтар шухала хэрэг.

— Гүрэндэ мяха, һү тушааха талаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые табинхайбди, — гэжэ үгэ хэлэгшэ үргэлжэлүүлнэ. Тодорхойлон хэлэбэл, үхэрэй мяха—800 центнер, гахайн мяха—88 центнер, хониной мяха—1010 центнер, адуунай мяха—27 центнер, тахяагай мяха—8 центнер тушааха гэһэн зорилго бэелүүлхын түлөө артелиин гэшүүд оролдоно. Тиихэдэ үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха уялгатайбди.

Холые хаража ажахыгаа түсэблэн, мал ажалһаа абтаха ашаг шэмэ ехэдхэхэ хэмжээнүүд олохон колхозуудта тодо һонороор хараалагдаагүй шахуу байхаһаа гадна, адуу мал доторой элдэб янзын хэрэгсэлнүүдтэ гаргашалха, үнеэдые олоор һубайруулха ябадал аймаг дотор үзэгдэнэ.

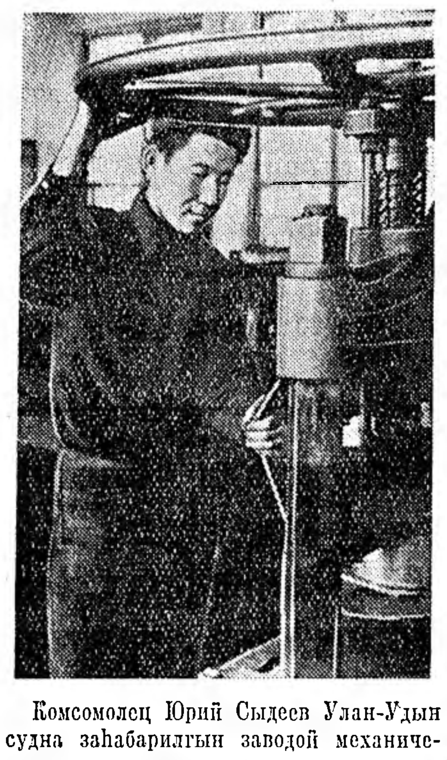
— Байгша оной түрүүшын хоёр һарын турша соо, — гэжэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжапов онсолон тэмдэглэнэ, — бүхыдөө 204 толгой мал колхозууд худалдаһан байна. Жэшээлэн хэлэхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ткаченко колхознигуудтай зүбшэнгүйгөөр 76 толгой мал, тэрэ тоодо 44 поршоонхо гаргашалжархёо. Иимэрхүү байдал «Заветы Ильича» колхоздо (түрүүлэгшэнь Михайлов, парторганизациинь секретарь Тарабукин) мүн лэ үзэгдэнэ. Тэдэнэр 26 гахай ажахын доторой хэрэгсэлдэ гээд гаргашалһан, худалдаһан байха юм. Гэхэтэй хамта, эдэ колхозууд мяха ехээр абахын түлөө 150 поршоонхо худалдажа абаха ёһотой байгаа. Артелиин хамтын зөөриие зоргоороо гаргашалха, худалдаха иимэ бүдүүлиг, харша ябадалые дары усадхаха, энээнэй түлөө гэмтэй хүнүүдые хатуу харюусалгада хабаадуулха хэрэгтэй гэһэн тобшолол үгэ хэлэгшэ хэһэн байна.

Колхозуудай ниитын ажахын байдалай түлөө тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй, фермэ, гүүртэнүүдые, даагшадай болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, коммунистнууд, комсомолшуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, тэдээндэ шанга эрилтэ табиха тухайда партиин айкомой секретарь нүхэр Балданов өөрынгөө үгэ соо тогтожо хэлэһэн байна. Жэшээнь, Чесанын «Коммунизм» колхоздо архидаха, журам эбдэхэ баримтанууд үсөөн бэшэ үзэгдэдэг. Тус колхозой гүүртые даагша Цырен Батуев, жэшээлхэдэ, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг, ажалай эмхидхэлые гуримшуулхын хойноһоо оролдодоггүй. Иимэ задагай зайдан байдал ямар үрэ харуулааб гэхэдэ, мүнөө үедэ үнеэдэйнь гуша гаран процентнь һубайржа, һүн тон багаар һаагдана. Колхозой партийна организаци энээн тухай һайн мэдэдэг, харин ямаршье хэмжээ абадаггүй, дутуу дундануудтай эбсэшэнхэй.

Пленум дээрэ партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы үүргыень дээшэлүүлхэ, 1957 ондо хүдөө ажахын культурануудай үндэр баян ургаса абаха, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха гэһэн дайшалхы зорилго табигдаа. Энэ пленум хадаа һү, мяха, нооһо болон бусад продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ талаар эрид хубилалтын шэнэ харгы зам аймагай партийна организацида заажа үгөө.

* * *

Тус пленум залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэниие ажахын болон культурна байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадуулха тухай асуудал зүбшэн хэлсээ. Залуу үетэниие Эхэ орондоо, партидаа, арад зондоо үнэн сэхэ байхаар хүмүүжүүлхэ, аймагай ажалшадай үмэнэ табигдаһан ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэниие эдэбхитэйгээр элсүүлхэ гэһэн дэлгэрэнгы тогтоол пленум баталан абаһан байна.



Комсомолец Юрий Сыдеев Улан-Удын судна заһабарилгын заводой механическа цехтэ слесареэр хүдэлмэрилдэг юм. Нүхэр Сыдеев Агуусхэ Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ халаанайнгаа даабариие 125 процент хүрэтэр дүүргэнэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Сыдеев.
А. Мантаевай фото.

Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо

БАРИЛГА ХЭГДЭНЭ

Тус колхоз Закаменай аймагай томохон колхозуудай нэгэн юм. Эндэ 1956 ондо 200 хүнэй һууритай клуб, хүдөөгэй библиотекэ, колхозой правлениин байшан баригдаа. Колхозой гэшүүдшье гэрнүүдые өөһэдтөө олоор баряа. Колхозой барилгын бригада (бригадирынь О. Аюшеев) үхибүүдэй яслиин байшан барижа эхилээд эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Зимкэ, Хурай-Цакир, Үлентэ гэжэ газарнуудта һаяхан воскреснигэй үнгэргэгдэхэдэ мянга гаран кубометр барилгын модо бэлдэгдээ.

ХУРЬГАДЫЕ ХОРОЛТОГҮЙГӨӨР ТҮЛЖҮҮЛНЭ

Дамдин Дымбрылов арба гаран жэлдэ хонишоноор ажаллана. Нүхэр Дымбрыловэй даажа байһан хонид булта тарган тобирнууд. Мүнөө 230 гаран хурьгад абтаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Нүхэр Дымбрылов түл абалгаар колхоздоо түрүү зэргэдэ ябана.

ХҮНДЭТЭЙ ЗООТЕХНИК

Валерий Александрович Утесов 1953 онһоо колхозой зоотехнигээр ажаллана. Ажалдаа һайн дүршэлтэй, мэргэжэлээ эрхимээр шудалһан нүхэр Утесов гансашье малшадай дунда бэшэ, харин бүхы колхознигуудай дунда хүндэтэй болонхой.

Зоотехник Утесов гансал өөрынгөө мэргэжэлээр ажалладаг бэшэ, мүн һони һонин лекцинүүдые уншадаг, зоотехническэ кружок хүтэлбэрилдэг, колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри хододоо ябуулдаг юм. **Б. Дашиев.**

Хэмжээ абахаар болоһон асуудал

(Хориин аймагта хэблэл тараалга хангалтагүй, газетэ журнал захигшадтаа хүрэтэрөө удааруулагдана)

— Хүбүүмнай яагаашье удаан бэшэг эльгээнэгүй гээшэб. Гэмгүй һайн ябаа юм гээбы даа. Иимэ үни бэшэг эльгээнгүй байгшагүй һэмнай,—гээд һаншагаа сайжа бууралтаһан, хүгшэн гэмэр гутар гэһээр, — байза, Цыреннимында ошожо ерэхэмни. Гэртэнь обоо онги олон газетэ, бэшэг хэбтэнэ гэжэ юугээ хэлсээ һэм, магад бэшэг ерэһэн аад, хэбтэжэшье болохо,— гээд тосхонһоо почто зөөгшэ Цыреннима Тагаровайда ошобо ха.

Почтальоной гэртэ ороходонь нэгэ таһалгын хажуудахи ханза дээрэ үнэхөөрөөшье обогор олон газетэ, хэдэн бэшэгүүд байба. Сүлөөтэйгөөр тоолоо һаа сохом лэ хэдэн зуугаад хэһэг газетэ бии. Теэд почтальоной гэртээ үгы байхада, бэшэгүүдэй гаршаг өөрөө танижа уншажа шадаагүйдөө урмаа хухаран, гарахаяа байхадань газааһаа нэгэ залуухан бэри орожо, хүгшэнэй гүйлтаар бэшэгүүдэй гаршаг уншахадань, холын нютагта армиин албанда байһан хүгшэнэй хүбүүнһээ хэдэн заяанда ерэһэн хоёр бэшэг байба...

Хориин совхозой энэ 4-дэхи фермын (анхан Сталинай нэрэмжэтэ колхоз байһан) Тахяаша гэжэ газарай гүүртын үхэршэн Галдан Дулбаев мантай уулзахадаа:

— Би «Бурят-Монголой үнэн» газетэ абажа уншадаг аад, мартын 1-һээ 8 болотор газетэ абаагүйб. Абахадаашье гурбан хоногой газетэ гансата абагшаб,—гэжэ хэлэхэдэнь нүгөөдэ малшаниинь — юрэдөө хэмжээ абахаар болоһон хэрэг гээшэ. Цыреннимашье Үртөөгэй тосхон ошожо, архидажа ябаһаар, абаһан почтоёошье гээжэрхидэг юм бэшэ гү, — гээд орхино.

Үнэхөөрөөшье энэ фермэдэ газетэ, журнал, холо ойроһоо ерэһэн бэшэг тараалга ехэл хангалтагүй юм. Эндэ гансахан республиканска болон аймагай 234 хэһэг элдэб газетэ абтадаг болобошье, хэдэн хоногоор арбаад модоной газарта байһан почтоһоо асарагдадаггүй, асарагдабашье, почтальоной гэмээр гэртэнь үни удаан саг соо хэбтүүлэгдэнэ. Тиигэжэ хэдэн мянган модоной газарһаа нэгэ хэдыхэн хоног соо ерэһэн газетэ, бэшэг тамга Үртөөгэй тосхондохи хэлхээ холбооной отделениһээ арба модондо оршодог Баруун Хасууртай тосхон хэдэн хоног, һара һаралжа, хүргэгдэдэг, зарим ушарта оройшье хүрэдэггүй байна.

Харин тиихэдэ эндэхи хэлхээ холбооной отделениин начальник нүхэр Горшкова захигшадта газетэ, журналнуудай хэр зэргээр хүргэгдэдэгые орой мэдэхэгүй, энэ асуудалаар һонирходогшьегүй байба.

— Таба модоной газарта байдаг Баян Гол тосхондо тусгаар почтальоной үгы дээрэһээ, дайралдаһан лэ хүнөөр почто эльгээдэгбди. Тиихэдэ почтальон нэрэтэй Дашицыренова мориной олдодоггүй дээрэһээ хэдэн үдэрөөр ерэдэггүй,—гэжэ нү[...] Горшкова һанаа амархан хөөр[...]

Тиихэдээ гансашье эндэ хэбл[...] бэшэг һаатуулжа байдаг бэшэ, [...]рин аймагай олохон колхоз[...] предприятинуудта иимэ ушар [...]дэнэ. Жэшээлхэдэ, аймагай цент[...] Хори тосхонһоо почто зөөг[...] «Улаан Одон» колхозой почталь[...] нүхэр Доржиевагай гэмээр энэ [...]хозой уншагшад январь һара [...] хэдэн номер элдэб газетэнүү[...] хүсэд абаагүй үлэшөө. Тус кол[...]зой библиотекэ соо январь һар[...] 23—25-най үдэрнүүдтэ хэблэгд[...] «Бурят-Монголой үнэн», «Бур[...] Монгольская правда», мүн айма[...] «Красная Заря», гэжэ хэдэн о[...] газетэ эзэдтээ хүргэгдэнгүй [...] удаан хэбтэһэн байна.

Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ кол[...]зой холо ойрыншье гүүртэ, от[...]нуудаар ябахада «газетэ, жур[...] арбаад хоножо абанабди» гэ[...] малшад мэдүүлнэ. Тиихэдэ Хори[...] леспромхозой Зүүн Хуурайн мо[...] бэлэдхэлэй пунктын Дабаата [...]жэ газарай мастерска участо[...] һара соогоо орой хэды дахин лэ [...]зетэ, журнал абадаг юм. Ин[...] ушарнуудые тоолохо болоо [...] олон. Тиихэдэ аймаг дотор зө[...] дунда олохон янзын хэблэл тар[...]ха түсэб дүүрэдэггүй байха [...] Мүн аймагай центрһээ бэшэ [...] хүдөө нютагуудаар газетын вит[...]нүүд харагдадаггүй.

Орон доторхи элдэб һонинууд[...] мүн хилын саанаһаа абтаһан [...] дээсэлнүүдыешье дуулгаһан, [...]хэдэ парти, правительствын түүх[...] тогтоолнуудтай газетэ, журна[...]нуудые үргэн ниитын дунда дэл[...]рүүлэн тараажа, тэдэниие зах[...] абагшадта һаадгүй хүргэжэ ба[...] гээшэ политическэ ехэ удхашанар[...] хэрэг мүн. Гэбэшье, энээниие һ[...]са мэдэжэ байгаад, хэлхеэ холбо[...]ной Хориин аймагай конторын н[...]чальник нүхэр Угрюмов, хэблэл т[...]раалгые эмхидхэгшэ нүхэр Буд[...] гэгшэд энэ асуудалые хараад[...] абажа һонирходоггүй, тиимэһээ [...]зетэ, журнал болон бэшэг тамг[...] үни удаан саг соо эзэдтэнь хүрг[...]дэнгүй байһаниие мэдэнэгүй гэ[...] гү, али мэдэбэшье, зохихо хэмж[...] абадаггүй байна. Тиихэдэ кол[...]зууд болон предприятинуудай [...]тэлбэрилэгшэд, партийна органи[...]цинуудай секретарьнууд энээни[...] мэдэбэшье, хэрэгсээдэггүй бай[...] юм.

Эгээл тиимэһээ газетэ, журна[...]нуудые бүри олоор тараажа. зах[...]шадтань һаадгүй түргэн хүргэ[...] болохын тула хэмжээ абахаар [...]лоо.

«Бурят-Монголой үнэн» газет[...] рейдовэ бригада:
С. Ракшаева, Баруун Хасу[...]тайн эхин һургуулиие даагша.
Д. Ешинимаева, «Улаан Одо[...]» колхозой һаалишан, аймсоведэ[...] депутат.
Ц. Дандаров, манай ко[...]

Колхозой шэнэ газетэ

Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой правлениин болон партийна организациин орган болохо «Ноёхоной колхозник» гэжэ олон тиражтай газетын түрүүшын номер һаяхан хэблэлһээ гараба. Газетэдэ КПСС-эй айкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой амаршалга хэблэгдээ. «Октябриин революциин алдарта дүшэн жэлые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе» гэһэн түрүү бэшэг толилогдоо. «Агуусхэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ» гэһэн гаршагтайгаар аймаг дотороо суурхаһан һаалишан Бимба Цыбденовэй, мүн түрүү хонишон Бабасан Цыбекдоржиевай бэшэгүүд толилогдоһон байна. Ажалда хайша хэрэгээр хандадаг хүнүүд тухай сатирын буланда бэшэгдээ. Тус газетэ аймагай колхозуудай олон тиражтай 3-дахи газетэнь болоно.

Ц. Гомбоев.

Парторганизацинуудай секретарьнарта туһалнабди

Н. ЧЕЧЕТКА, КПСС-эй Городской райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша

Партийна эхин организацинуудта эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие һайнаар, бодото хэрэгүүдтэй нягта холбоотойгоор ябуулхада ажахын зорилгонууд амжалтатайгаар шиидхэгдэдэг байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ партийно-эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие саашадань һайжаруулжа, тэрэниие мүнөөнэй эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, нүлөө ехэтэйгээр ябуулха шухала байна.

Энэ хэрэгые һайжаруулгада партийна организацинуудай секретарьнар шиидхэхы ехэ үүргэтэй. Тэдэнэр партийна хүдэлмэриие һайжаруулжа, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлые дэбжээхэ, дааһан хэрэгэйнь түлөө харюусалгыень дээшэлүүлхэ зорилготой.

Партийно-политическэ хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхын тулада парторганизацинуудай секретарьнар өөһэдөө хэрэг ажалаа һайн мэдэхэ, эрдэм бэлигэә дээшэлүүлхэ, партийна хүдэлмэриин дүршэлтэй байха зэргэтэй болоно. Секретарьнарай эрдэм бэлигһээ, тэдэнэй эмхидхэхы шадабариһаа ехэхэн юумэ дулдыдаг байһыень дүй дүршэл харуулна.

Энээниие хараадаа абан, партиин райком эхин организацинуудай секретарьнарта бодото туһаламжа үзүүлхые оролдоно. Эгээн түрүүн бидэнэр секретарьнарай идейно-политическэ болон юрэнхы эрдэмынь дээшэлүүлгэдэ анхаралаа табинабди.

Һуралсалай энэ жэлдэ дүшэ гаран секретарьнар политическэ экономи бэеэ даагаад шудална. Таби гаран секретарьнар мүнөө сагай политика, промышленностиин тодорхой экономико шудалха кружогуудта һуралсана. Хэдэн секретарьнар КПСС-эй түүхэ шудална, зариманиинь марксизм-ленинизмын үдэшын университедтэ һуралсана. Зарим секретарьнар үдэшын дунда һургуулида ябажа, эрдэмээ дээшэлүүлнэ. Хэдэн хүн партийна дээдэ һургуулида заочноор һуралсажа байнхай.

Партиин райком семинарнуудые үнгэргэлгэдэ ехэ анхаралаа табина. Семинарнууд хараалһан болзортоо үнгэргэгдэдэг болонхой. Иимэ семинарнууд дээрэ олон ондоо асуудалнууд табигдана. Жэшээнь, бэеэ даагаад һуралсадаг коммунистнуудай һуралсалые ямар аргаар хинан шалгахаб; парторганизаци ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө яажа тэмсэнэб; залуу коммунистнуудтай, КПСС-эй гэшүүндэ кандидадуудтай хүдэлмэри яажа ябуулхаб; советскэ эмхи зургаануудай парторганизацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл; профсоюзай болон комсомолой организацинуудые хүтэлбэрилхэ тухай, партийна суглаа яажа үнгэргэхэдэ һайн бэ гэхэ мэтын олон ондоо асуудалнуудаар семинарнууд үнгэргэгдэһэн юм.

Семинарые хаана, хэды сагта, ямар асуудалаар үнгэргэхэ тухай эртээнһээ секретарьнарта соносхогдодог. Иигэхэдэ, тэдэнэр семинарта һайса бэлэдхэдэг, семинар үндэр хэмжээндэ үнгэрдэг байна.

Семинар дээрэ райкомой секретарьнар, таһагуудые даагшанар, КПСС-эй горкомой хүдэлмэрилэгшэд элидхэл хэдэг, парторганизациин секретарьнар дүй дүршэлөө хэлсэдэг. Гадна, заримдаа семинар дээрэ ямар нэгэ парторганизациин секретарь элидхэл хэдэг. Жэшээнь, январь һарада эмхи зургаануудай парторганизацинуудай секретарьнарай семинар үнгэргэгдөө һэн. Семинар дээрэ «Аппарадай хүдэлмэриие һайжаруулгаар парторганизаци ямар хэмжээ бэелүүлнэб» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Министрнүүдэй Соведэй, Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерствын, Облзаготзерногой парторганизацинуудай секретарьнар нүхэд Раева, Мацегорин, Вшивкова гэгшэд албахаагшадай үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар хэжэ байһан хүдэлмэреэ хөөрэһэн байна.

Секретарьнарай һуралсалые һайса эмхидхээд, дүй дүршэлыень согсолжо байхада предприятинуудта эмхидхэлэй-партийна болон политическэ хүдэлмэри һураггүй һайжарна. Жэшээнь, шэлэй механизированнэ заводой парторганизаци (секретаринь нүхэр Соловьев) предприятиингаа ажал-ябуулгые гүнзэгыгөөр мэдэдэг боложо, коллективэй хүсэл зорилгые зүбөөр бадаруулна. Парторганизацида һара бүридэ партийна суглаанууд болоно, ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжараа, социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эдэ бүгэдын ашаар завод түрүү зэргэдэ гараа. Заводойхид Агуусхэ Октябриин 40 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй.

Райкомой бюрогой заседани дээрэ парторганизацинуудай секретарьнарай тоосоое шагнажа, зүбшэн хэлсэхэ гээшэ тэдэниие һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ туһатай байна. Зүбшэн хэлсэгдэхэ асуудалаар бюродо материал бэлэдхэхэдээ райкомой хүдэлмэрилэгшэд гансал дутагдалнуудыень элирүүлхые оролдодог бэшэ, харин гол түлэб секретарьнарые һурган хүмүүжүүлхые хүсэдэг, дутагдалнуудыень усадхалсадаг байна. Тиигээд табиһан асуудалаа зүбшэн хэлсэхэдээ парторганизаци абаһан шиидхэбэринүүдээ ямараар бэелүүлнэб гэжэ харадаг. 33-дахи һургуулиин парторганизациин секретариин тоосоое шагнажа, зүбшэн хэлсэһэнэй удаа тэндэпь райкомой хүдэлмэрилэгшэ ошожо, бюрогой элирүүлһэн дутагдалнуудые усадхалсаһан байна. Иимэ туһаламжын ашаар парторганизацида партидоторой хүдэлмэри нилээд һайжараа. Мүнөө партийна суглаанууд хаһа сагтаа үнгэргэгдэнэ, коммунистнуудта партийна даалгабари үгтэнэ. Һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжараа. Энэ һургуулида политехническэ һуралсал муу бэшээр эмхидхэгдэнхэй.

Зүгөөр, семинар үнгэргөөд, тоосоо шагнаад лэ парторганизацинуудые хүтэлбэрилхэ талаар эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри ябуулангүй байжа болохогүй. Секретарьнарта ажал дээрэнь заабари, зүбшөөл үгэхэ гээшэ ямаршье семинарнуудһаа ехэ туһатай байһаниинь мэдээжэ. Тиимэһээ айкомой хүдэлмэрилэгшэд предприяти, эмхи зургаануудта ябажа, секретарьнарта зүбшөөл үгэлгэдэ ехэнхи анхаралаа табина.

Парторганизацинуудай секретарьнарай дунда ябуулагдадаг эды зэргын хүдэлмэриин ашаар тэдэнэй харюусалга дээшэлнэ. Партийно-эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри нилээд һайжараа. Зүгөөр энэ хэрэгтэмнай дутагдалнууд үгы гэжэ болохогүй. Партиин райком шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо хиналта, шалгалта һулаар эмхидхэнэ. Энэ дутагдал мүн эхин организацинуудай секретарьнарай хүдэлмэридэшье байха. КПСС-эй райком парторганизацинуудай секретарьнарай харюусалгые гүйсэд дээшэлүүлжэ шадаагүй. Иимэһээ зарим предприятинууд гүрэнэй түсэб, даалгабаринуудые дүүргэнэгүй.

Эдэ дутагдалнуудаа усадхан, секретарьнарта улам һайнаар туһалжа, партийно-эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие мүнөөнэй эрилтэтэй тааралдуулан һайжаруулха гээшэ манай шухала зорилго болоно.

Агуусхэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

Дэбжэлтын жэл болох[...]

«Агуусхэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хүсэ шадал, хүсэл эрмэлзэлгые улам эршэтэйгээр бадаруулаа. Тээсгэн үнгэргэгдэһэн колхозой партийна суглаан, орооһо таряанай болон огородой ургаса дээшэлүүлхэ, ниитынгээ малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, мал ажалһаа ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг болохо гэһэн зорилго колхознигуудай урда табиба. Байгша ондо тус артель гектар бүриһөө 10 центнер таряа, 100 центнерһээ бага бэшэ кукурузын набша ногоо, сабшалангай гектар бүриһөө 8 центнер үбһэ, гектарһаа 100 центнер хартаабха, 150 центнер огородой эдеэ абаха гэжэ шиидээ.

Абаһан эдэ уялгануудаа дүүргэхын тулада Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд сабшалан, таряалангай газар үтэгжүүлхэ, уһалха 4—4 хүнтэй хоёр звено бии болгохо гэжэ хэлсэбэ. Тэрэ звенонуудай хүсөөр сабшалангай газар дээрэ 2000 тонно, кукурузын поли дээрэ 1000 тонно, хартаабха болон овощиин поли дээрэ 1000 тонно шэбхэ гаргагдаха, 460 гектар сабшалангай газар уһалагдаха болоно. Гэхэтэй хамта, газарай гарасые малда гэшхүүлхэгүйн, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхын тулада бүхы посход хоройнуудаа май һарын 15 болотор хааха гэлсээ.

Мал ажалһаа нёдондонойхидо оробол нилээд ехээр ашаг шэмэ абадаг болохо гэһэн уялгатай. Октябриин 1 болотор үнеэн бүриһөө 1600 литр һү һаажа, түсэбөө дүүргэхэ байна. Тиихын тулада үнеэдэй харууһалга, эдеэлүүлгэ бүри һайжаруулха юм. Мүнөө энэ колхоз бүхы дээрээ 200 мянганһаа нааша литр һү һаажа, һү абаха жэлэйнгээ түсэб 30 шахуу процент болгоод байна.

Гадна, нооһо абалгые урда жэл[...]хидэ орходоо 42 центнерээр [...] болгохо юм.

Мяха ехээр абадаг болохо гэ[...] зорилгые кировэйхид халуунаар [...]таа. Мүнөө жэлдэ 1390 центнер [...]ха гүрэндэ тушааха, худалдаха, [...]ро бодолой хэрэгтэ оруул[...] байна. Тэрэнь 1956 онойхидо ор[...]доо 562 центнерээр ехэ болон[...] Мяха тушаалгаар гүрэнтэйгөө то[...]сохын тулада 220 гаран толг[...] эбэртэ мал бэлшээн таргалуулха [...] гүүртэ, 850 толгой хониной 1 от[...]ра эмхидхэбэ. Эдэ отара, гүүрт[...]нууд эрхим малшад Ц.-Д. Норбо[...] Ш. Аюшеев, С. Занаев гэгшэд[...] даалгагдаа.

Колхоз хонидоо гол түлэб үб[...] хурьгалуулжа, мүнөө олонхи т[...]нүүдээ абаад байна. Хонишод С[...]жай-Ханда Чагдуровагай, Цыд[...]доржо Цыренжаповай отарануу[...] шэнэ түлнүүдые һайнаар аба[...] байнхай.

Октябриин алдарта 40-дэхи о[...] олон шэнэ барилгануудые бодхо[...] угтаха гэжэ шиидээ. Байрын 8 г[...] культбаза, 150 хүнэй багтаха клу[...] хамтын бани, 950 хониной б[...]таха нэгэ байра, тугалай [...]лон шубуунай байрануудые шэнэ[...] барихаһаа гадна, 100 толг[...] үнеэдэй байрын барилга дүүргэг[...]хэ юм. Апрелиин 1-һээ арбан д[...] хашуултай барилгашадай бригад[...] энэ хүдэлмэридэ гаргаба. Барилг[...] бүхы модон апрелиин 15 хүрэт[...] байра дээрээ оруулагдахаар хара[...]лагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозой үйлэ[...]бэриин бүхы һалбаринууд дээгүү[...] абтаһан тэдэ уялгануудай дүүргэ[...]тэ хангахын тулада бригада, гүүр[...]тэ, отара болон туд бүриин уялг[...]нуудые абажа, бодото дээрэнь бэ[...]лүүлжэ эхилбэ.

Н. Цыбенов.

Атар тарган малаараа артель, совхозоо суурхуулая

***МАНАЙ РЕСПУБЛИКЫН [К]ОЛХОЗУУД БОЛОН СОВХО[З]УУД 1957 ондо 30 МЯНГАН ТОН[Н]О МЯХА АБАХА.** Тэрэ тоодо 5,7 [м]янган тонно гахайн мяха абаха [ё]һон уялгатай.*

[Э]нэ уялгаяа дүүргэхын түлөө 100 [М]ЯНГАН ГАХАЙ ШАХАН ТАР[Г]АЛУУЛХА хэрэгтэй. Мүн мяхан [б]олохо бүхы адуу малаа илгажа, [һ]айнаар харууһалха, бордохо, тэ[р]эндэ зорюулжа ногоон конвейер эмхидхэхэ, тэдэ малаа һара бүри шэгнэжэ байха шухала. Бэлшээн шахан таргалуулагдажа байһан мал адуулагшадта нэмэлтэ түлбэри тодорхойлогдохо зэргэтэй.

***НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД!** Абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэе.*

Холын бэлшээрие һайнаар хэрэглэхэбди

[Ма]най колхоз Закаменай аймаг[ай]... холын артельнүүдэй нэгэ[н] юм. Үндэр газарта байдаг [тул]һаа таряа таридаггүй, ганса[л] [мал] ажал эрхилдэг байнабди. 3600 [то]лгой эбэртэ бодо малтай, 3300 хо[нитой], 400 гаран адуутайбди.

[Ко]лхозоймнай малшад Смолен[ск]... областиин колхознигуудай, [колхоз] болон совхозуудай хүдэлмэ[рил]эгшэдэй хандалгатай һайса [таргал]аад, гүрэндөө тарган мя[ха] [эх]ээр тушаадаг болохо гэжэ [шиидэ]бээ. Мүн парти, правительст[вын]ай эдлүүриин газарай 100 гек[тар] бүридэ мяха ехээр абадаг боло[хо] [з]орилго табина.

[Ко]лхоздомнай малые адуулганда [...]жа, таргалуулха арга боломжо [бии]. Юуб гэхэдэ, зунай сагта ма[л] холын бэлшээридэ — Саянай[н] [...]агуудай хормойдо туласа [адуул]шадаг байнабди. Эндэ үбһэ но[гооны]нь, уһалууриншье һайн бай[на]. Гэбэшье, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ боломжоёо хэрэглэжэ шадаа[гүй] байһамнай муу. Гүрэндэ олон [толг]ой мал тушааһаншье һаа, [тэд]энэймнай олонхинь дунда[һаа] доошо шадалтай, туран[хай] байгаа һэн. Малшаднай 1957 [ондо] тэрэ дутагдалаа дабта[хагүй] гэжэ шиидэнхэй. Колхозойм[най] правлени, партийна организаци [энэ] асуудалаар тусхай хэмжээ[нүүдые] [ха]раалаад, тэрэнээ бэе[лүүлжэ] эхилээ. Ерэхэ намар боло[ходо] 1922 центнер тарган мяха гүрэн[дэ] тушааха даалгабаритайбди. Тэ[рэ] тоодо 220 центнер хонинай, үхэ[рэй] —1556; моринай 136 центнер мяхан тушаагдаха байна. Хэрбээ энэ даалгабаряа дүүргэжэ шадаад байгаа һаа, эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө 18 центнер мяха абаха байнабди. Иимэ мяха абаха арга боломжо манда дүүрэн бии.

Мүнөө адуулагдажа таргалуулагдаха эбэртэ малай хоёр гүүртэ, хониной нэгэ отара эмхидхэгдэнхэй. Сада Мижитдоржиев нүхэртэеэ 1-дэхи гүүртэ, Шагдар Гомбожапов —2 дохи гүүртэ даана. Эдэ гүүртэнүүдтэ хамта 220 толгой эрэ хашараг болон гунжан бии. Бадмадаша Сахияевай даадаг отара 500 толгой хонитой. Эдэ гүүртэнүүдэй мал мүнөө хагдаар һайн бэлшээридэ адуулагдана. Майн 20 болотор 545 толгой эбэртэ малай үшөө 5 гүүртэ эмхидхэгдэхэ. Тэдээнэй 340 толгойнь эрэ хашарагууд, бэшэниинь хүгшэржэ гологдоһон үнеэд байха. Тиихэдэ 500 толгой хонидой үшөө нэгэ отара эмхидхэгдэхэ.

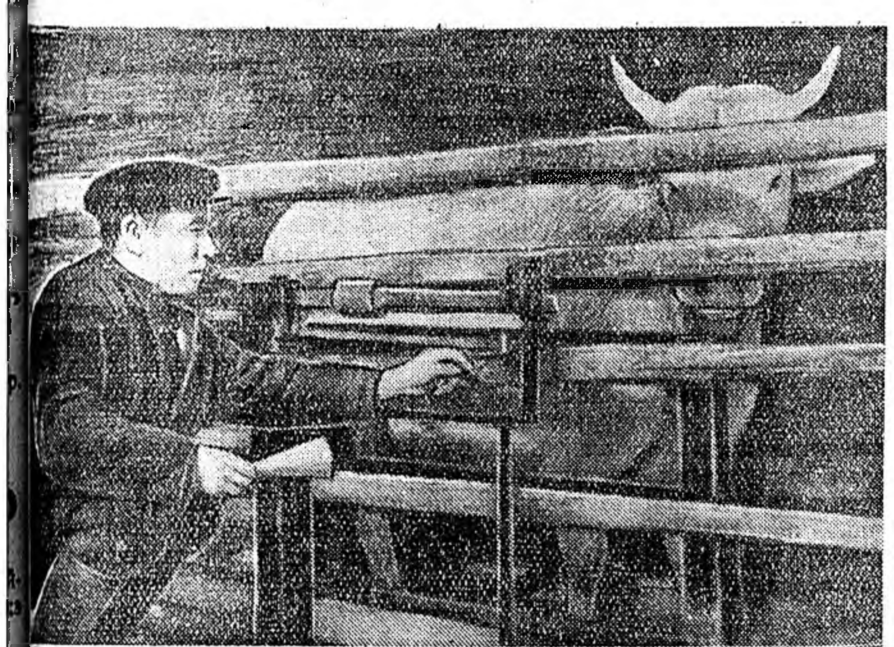
Ногооной ургажа захалхалаар, адуулганда таргалуулагдаха малай эдэ гүүртэнүүд Тарбагатай, Бэлшэр гэжэ нютагуудта абаашагдаха. Тэдэ нютагуудай бэлшээри зундаа үбһэ ногоогоор һайн байдаг.

Адуулгашадые урмашуулхын тулада тодорхой хэмжээн хараалагдажа, правлениин зүблөөн дээрэ мүн лэ баталагданхай. Эбэртэ бодо малай гүүртэнүүдтэ хашараг, гунжадай шэгнүүрые сүүдхэ соо 500, дүнжэдэй—400 граммаар, тиихэдэ хонидой шэгнүүрые — 0,60 граммаар дээшэлүүлээд байгаа һаа, саада тээнь үлүү гаргаһан шэгнүүрэйнгээ 50 процентые адуулгашад мяхаар абаха байна. Тиимэһээ эдэ гүүртэнүүдэймнай адуулгашад малаа таргалуулхын түлөө һайнаар оролдохо, толгой бүхэниие саг соонь шэгнэжэ байхань лабтай.

Тарган мяха гүрэндэ ехээр тушааха гээшэ гансахан энэ жэлэй зорилго бэшэ, холын хараанай харюусалга ехэтэй хэрэг болоно. Ушар иимэһээ колхознай жэл бүхэндэ гүрэндэ тушааха олон малтай байха, тэдэнээ үбэлэй үедэ тураахагүйе оролдохо ёһотой. Тэрэнэй тулада нэн түрүүн тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо шухала. Үндэр газарта байдагшье һаа, энэ жэлдэ 220 гектарта зелёнко тариха гэжэ шиидээбди. Зундаа таргалуулагдаха малай гүүртэнүүдэй байха газарта Боргойн талаһаа хужар, дабһан зөөгдэнэ, малай хашаа хоройнууд заһабарилагдажа эхилэнхэй. Сабшалангаймнай талмай оройдоо 2200 гектар юм. Үбһэ ногооной ургасые дээшэлүүлхын түлөө 4,5 мянган шарга наг шэбхэ сабшалан дээрэ адхагдаба. Сабшалангай ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ Закаменай МТС-эй багаар туһалдаг байһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 100 гектар шахуу газар намагжанхай юм, тэрэниие механизмын хүсөөр хатаагаад байгаа һаа, хэды ехэ үбһэ сабшажа болохо һэн. Тэрэшэлэн сабшалангай шугы бургааһа сэбэрлэхын тулада техникэ МТС-һээ үгтэдэггүй.

Мүнөө Агуухэ Октябриин 40-дэхи ойн Хүндэлэлдэ малшадай эрхим амжалта туйлахаар зоригжонхой.

Б. Батуев. Закаменай аймагай «Байкал» колхозой түрүүлэгшэ.



Яруунын мяха-һүнэй совхозойхид малаа һайнаар таргалуулжа, гүрэндөө эрхим шанартай мяха ехээр тушаадаг болохын түлөө шангаар тэмсэжэ захаланхай. Мүнөө жэлдэ совхоз һү, нооһо, үндэгэ болон орооһонһоо гадна, 3833 центнер мяха гүрэндэ тушааха юм.

Энэ зорилгодоо хүрэхын тулада малые һайнаар бэлшээн таргалуулха хэрэгтэй. Мүнөө зундаа таргалуулагдаха мал булта шэгнэгдэжэ, адуулгашадта даалгагдажа үгтэбэ. Урда жэлнүүдтэ мал һайнаар таргалуулдаг үхэршэд Ламажап Сандапов, Балдоржи Батуев гэгшэдэй хүдэлмэриин баян дүй дүршэл шудалагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нэгэдэхи фермын зоотехник Чимит-доржи Бадмаевич Балданов шахалганда табигдаха сар шэгнэжэ байна.

З. Веснинагай фото.

Түрүү гахайшан



Маленковой нэрэмжэтэ колхозой Ивановка гэжэ тосхондохи гахайн фермэдэ барандаа залуушуул ажалладаг юм. Мүнөө жэлдэ тэдэнэр 437 центнер мяха гүрэндэ тушааха, эхэ гахай бүриһөө 16 поршоонхо абаха гэһэн уялга абанхай. Фермынхид абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана. Фермэ дээрэ 300 гаран поршоонхо түлжүүлэгдэжэ байна.

Гахайшан басагадай дундаһаа комсомол басаган Екатерина Москвитина илангаяа шадамараар, жэшээтэ һайнаар хүдэлнэ. Энэ гахайшан 9 эхэ гахайһаа мүнөө 74 поршоонхо абаад, бүрин бүтэнөөр тэнжээжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гахайшан Екатерина Москвитина.

Г. Цыдыповэй фото.
Кударын аймаг.

Борьёгой эрье олоор бордохонь

Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо Дарима Цыренпилова нүхэртэйгөө хамта 25 жэлэй турша хонишоноор ажаллажа ябана. Нёдондо жэлдэ хонидоо эрхим һайнаар харууһалһанай, хонин бүриһөө 2,5 килограмм һайн шанартай нооһо абаһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри болгон арбаад гаран хони абаа һэн.

Мүнөө гүрэндэ тушаагдаха 670 толгой эрье хонидые харууһална. Хонидтоо солоомо, зелёнко эдюулдэг, үдэртөө хоёр дахин алагасгүй уһалдаг. Мүн хонидоо үзүүр хагданда адуулна.

Хонин бүриһөө 3 килограмм һайн шанартай нооһо абаха, эрье хонидоо тус тустань 65 килограмм болгоод, гүрэндэ тушааха уялга нүхэр Цыренпилова абаад, үсэд шангаар ажаллана.

Ц. Сагалеев.

Хоёр дахин ехэ мяха абахын түлөө

Ара-Хэрээтын Ждановай нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ хэдэхэн жэлдэ ажахыгаа хүгжөөжэ, олзо доход ехээр абадаг боложо байна. Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Бадмаев), партийна организаци (секретаринь нүхэр Санжиев) улад зонойнгоо урма зоригые бадаруулан артелиингээ баялигые жэлһээ жэлдэ арьбадхажа байнхай.

Энэ жэлдэ эбэртэ бодо мал, гахай олоор шахажа, гүрэндөө мяха ехээр тушааха гэжэ тус колхозойхид хараална. Энээнэй ёһоор жэлэй эсэс болотор хамтадаа 1803 толгой бүхы түрэлэй мал үүсэлгэдэхэ ёһотой. Тэрэ тоодо 953 гахай, 650 хонин, 150 толгой үхэр, 50 толгой адуун бэлшээн таргалуулагдаха, шахагдаха байна.

Тээсгэн эндэ болоһон партийна суглаан дээрэ коммунистнууд 1957 ондо хүдөө ажахын продукци, илангаяа мяха бүри ехээр абаха тушаа асуудал зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Колхозойнгоо арга боломжые тооложо үзөөд, нёдондонойхиһоо 2 дахин ехэ мяха абаха гэжэ колхозой эдэбхитэд шиидэбэ. Энээнэй эсэстэ эдлүүриин газарай 100 га бүридэ 10,1 центнер мяхан, хахалагдадаг газарай 100 га бүридэ 8,5 центнер гахайн мяха абтахаар хараалагдаһан байна.

Баталһан түсэбынь энэ колхоздо нилээд шангашаг зорилго табина. Юуб гэхэдэ, урдань Ждановай нэрэмжэтэ колхоз илангаяа гахай шахалгада анхаралаа багаар хандуулдаг байгаа. Гэбэшье, мүнөө жэлдэ гахайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, энэ колхоз 686 центнер мяха абаха аргатай юм.

Ара-Хэрээтын фермынхид нүгөөдэ фермын гахайшадта орходоо поршоонхонуудые шадамараар, һайнаар тэнжээдэг дүй дүршэлтэй болонхой. Эндэхи залуу гахайшад үнинэй, дүршэл ехэтэй ахалагша гахайшан Васса Сизых гэгшынгээ хүдэлмэриин онол аргыень ойлгожо, нэгэ түрүүлэгдэд шахагдаха гахай бүриһөө 5 поршоонхо абаад байна. Мүнөө эндэ 340 поршоонхо абтанхай. Тэдэниие томо болгожо, гол түлэб намартаа мяханда тушааха юм.

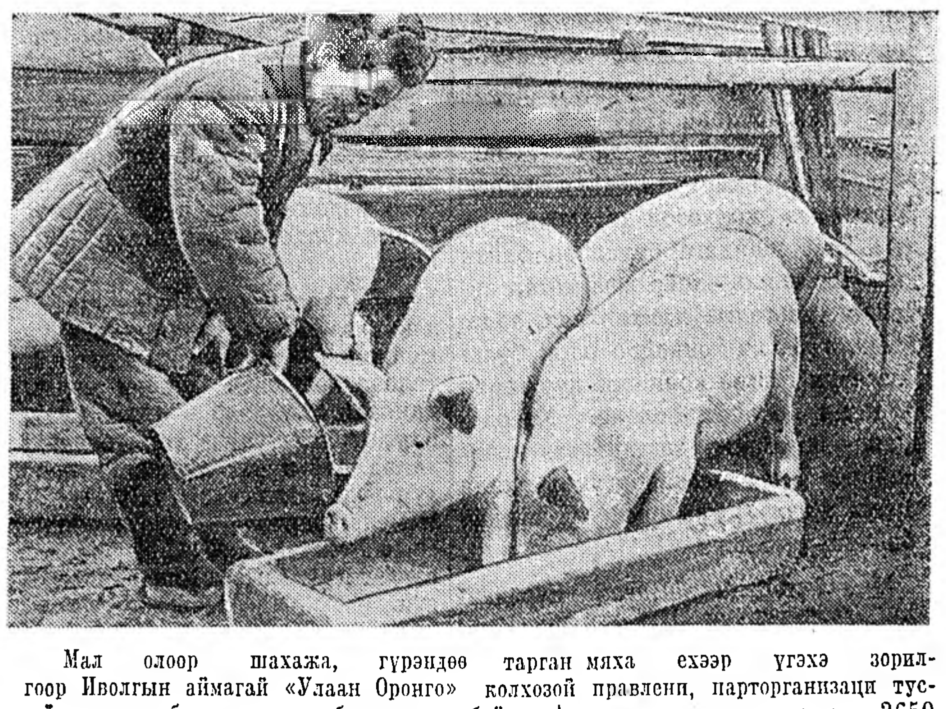
Мал һүрэгөө үсөөрүүлэнгүй, үнеэдээ бүри олон болгожо, үүлтэрынь бүри һайжаруулжа байгаад, үхэрэй мяха жэл бүри ехээр абадаг болохын түлөө залуу малаа һайса таргалуулжа, гүрэндэ тушааха хэрэгтэй байна. Залуу малые—бурууну[у]дые олоор, туранхайгаар тушааһанай эсэстэ колхоз ехэхэн гарзада ородог. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ эндэ залуу малые бордожо, бэлшээн таргалуулха 3 гүүртэ эмхидхэгдэбэ. Февралиин 1-дэ тэрэ малые шэгнэжэ үзэхэдэ, малшан Л. Новокрещенных, В. Угловская гэгшэдэй харууһалжа байһан 70 бурууга[й] толгой бүринь дунда зэргээр 170 килограмм татаһан байна. Мүн Л. Богидаева, А. Иванова гэгшэдэй харууһалдаг залуу мал баһал хүшэ һайнтай байгаа. Эдэ хоёр гүүртын малшад малайнгаа толгой бүриие 230 килограмм хүрэтэр таргалуулжа, гүрэндэ тушааха уялга абаба.

Үхэр мал олон жэлдэ харууһалжа, баян дүй дүршэлтэй болоһон Норбо Аюшеев 16 толгой үхэр мүнөө шахан таргалуулжа байна. Тэдэниинь шэгнэжэ үзэхэдэ толгой бүринь 230 килограмм болоһон байха юм. Норбо Аюшеев тэдэ малаа һайса таргалуулжа, 18—20 пүүдтэйгээр гүрэндэ тушаахань.

Мүн тэрэшэлэн 50 мори нилээд арьбантай болгожо, үүсэлгэдэхээр хараалагдаба.

Ждановай нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна эхин организаци бүхы колхознигуудтаяа хамта 1957 ондо ажахыгаа бүри ехээр хүгжөөхын, Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтаар угтахын түлөө оролдожо байна.

С. Дашиев.



Мал олоор шахажа, гүрэндөө тарган мяха ехээр үгэхэ зорилгоор Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой правлени, парторганизаци тусхай хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ байна. Ажахын жэлдэ хамтадаа 2650 центнер, тэрэ тоодо 280 центнер гахайн мяхан абтаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша гахайшан Ш. Бальжиев шахалганда табигдаһан гахайнуудые эдеэлүүлжэ байна.

А. Бадаевай фото.

Бооцын фермэдэ

[Ко]лхознигуудай хамтын суглаа[н]... һүүлээр хэдэн хоногой үнгэр[һэн]... [х]ойно гартаа багахан мэшээг ба[ри]ш[а]н, набтаршаг бэетэй, габшагай [гэ]һэн гэшхэдэлтэй үбгэжөөл артели[ин] правлениһээ зүүлжээ ябажа [бай]ба. Тэрээнтэй уулзаһан лэ хүн [бүхэн] [м]айгаа үргэн дохижо:

—Үбгэн Марков, сайн байна!— [гэжэ] амаршалаад, алад гараха [бол]а, «гартаа бариһан мэшээг[эй]... [то]шни юун бэ?» гээд һонирхон [асуу]на. Тиихэдэнь Даша үбгэн бо[рогол]хоноор:

—Мүнгэн! — гэжэрхёод, гэр тээ[шээ] гэшхэлэн саашална. Даша үб[гэнэй] гэр бүлэ Бооцын гахайн фер[мын] дэргэдэ ажаһуудаг юм.

[Үб]гэжөөлэй хүрэжэ ерэхэдэ, үдэ[шэ]тэн болонхой, бүлэнь булта [гэртэ]э байба. Богһо алхажа ором[һоо]ро Даша үбгэн гартахи юумэеэ [шэр]эндөө һарбайжа:

—Энэл даа, жэл соо олоһон [мүнгэ]мнай, — гэбэ.

—Энэшни юун гээшэб, юрэдөө,— [гэжэ] хүгшэниинь гайхаһан шэнгеэр [мэшэ]эгынь абана.

—Задалаад үзыш даа, юу асуу[жа] байгаабши, — гэжэ Даша үб[гэн]ээ энеэбхилэн харюусахада, хүг[шэн] мэшээгынь түргэхэн задална.

—һ-э-э-й... Энэшни яагаа ехэ [...] Булта манай гээшэ гү?

—Хэнэй байгаа гэбэш! Ажалта[йгаар]тоо абаһан мүнгэмнай. Аба[һан] [поршоон]хойдиһэнээ бултыень даруулаад, [тэ]дээрээ арба нэгэ мянган тү[хэри]г сэбэрээр абтаа, — гээд үб[гэн] [...] мүнгэн гааһаа гаргажа, [...]а нэрээд, сэнхир хүхэ утаа [б]уулна.

—[Я]аһан һайн юм бэ-э, — гэжэ хүгшэнэйнгөө баярлахада:

— Һаяар складта ошожо, далан центнер шэниисэ асархабди. Ши ошолдохо гүш? Мэшээгэй амһаршье барижа үгэбэлшни хүрөө бшуу, — гэжэ үбгэжөөлэй шогтойхоноор хэлэхэдэ хүгшэниинь өөгшөөжэ:

— Ошохо даа, ошохо — гэбэ.

***

Даша үбгэн жаран наһанайнгаа жаргал үзэнхэй... Хорин долоон жэлэй саада тээ Бооцо нютагта хамтын ажалай эмхидхэгдэхэдэ тэрэ үедэ гуша гаража ябаһан Даша Марков хамагай түрүүн мэдүүлгэ барижа, артелиин гэшүүн болоһон юм. Малша угтай Марков колхоздо ороһонһоо хойшо хорёод гаран жэлдэ ходоодоо мал ажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, ниитын малые олошоруулхын тулада нилээд оролдолго гаргаһан байна.

Олон жэлдэ мал адуулжа, оншо шадабаритай болоһон Даша үбгэндэ 1950 ондо колхозой правлени гахайн фермэ даажа абаха гэжэ дурадхаһан байгаа. Үбгэжөөл түрүүшээр гахайн фермэдэ ошохогүйб гэжэ арсаа һэн. Яахадааб гэхэдэ, эбэртэ бодо мал харууһалха, гахай тэжээхэ гээшэ ехэ илгаатай бшуу. Тиигэбэшье, ажал гэхэдэ арсадаггүй Даша үбгэн «мүрынь ганса, туршаад үзэхэм» гэжэ шиидээд, гахайн фермэ даажа абаһан байгаа.

— Яяр муухай, шоро шодогор дүшөөд гахай абаа бэлэйбди. Гахайнуудай хатайр гээшэнь! Харахадашье харамтай. Теэд яахабши, Абаһан хойноо адуулха хэрэгтэй... Хатайршье һаа, хамтын зөөри бшуу! — гээд Даша үбгэн түрүүшынхеэ гахай адуулжа эхилһэнээ хөөрэнэ.

Оншо дүршэлтэй болохын тулада оролдолго хэрэгтэй. Бэлэхэнээр бээлэйшье оёхонь бэрхэтэй бшуу. Даша үбгэн хүгшэнтэйгөө хамта гахайн фермые «хүл дээрэнь» табихын тулада гайтайхан оролдолго гаргаа. Гахайнуудые харууһалга, эдеэлүүлгэ тад ондоо болгогдоо. Урдань байһан гахайшан гахайнуудаа байра соонь бүхэли үдэртөө хаажархёод, тэжээлынь сонхоорнь хаяжа үгэдэг байһан юм. Даша үбгэн энэ заншалда эсэс табяа. Үдэртөө гахайнуудаа гурба эдеэлүүлдэг, дуран соонь ногоондо бэлшээдэг байгаа. Иигэжэ фермын гахайнууд нилээд һэргэжэ захалаа һэн. Теэд түрүүшынгээ энэ амжалтаар урмашажа байһан Даша үбгэнэй ажалда гэнтын хохидол ушарһан юм. Гахайнууд үбшэлөөд, үхэжэ захалаа. Тиихэдэнь Даша үбгэн правленидэ хандан:

— Гахайн шэнэ фермые зүүн полиин хойто захада түхеэрэе,—гэжэ дурадхаһан юм.

Үбгэжөөлэй дурадхал һайшаагдажа, шэнэ фермэ колхозой буусаһаа зүүлжээ, уһанда дүтэшэг газарта түхеэрэгдэһэн байгаа...

Бооцын фермэдэхи гахайнуудай үүлтэрынь һайн. Булта томо сагаан үүлтэрэй болонхой. Харин азарга гахайнуудынь муушаг байна. Һайн үүлтэрэй азарга гахай абаагүйдэ саашадаа гахайн үүлтэр муудажа болохо.

Гахай үсхэбэрилхэ дүршэлөө хөөрэжэ үгыт гэжэ Даша үбгэндэ хандахада «эгээн түрүүн түлынь һайса түлжүүлхэ хэрэгтэй» гээд хөөрөөгөө эхилдэг.

Түрэхэ болоһон гахайгаа илгажа, амяарайнь байлгаад, поршоонхыень һахижа абадаг байна. Поршоонхонуудай эхэһээ гарамсаарнь аршажа хатаагаад, эхэдэнь табижа хүхүүлдэг. Поршоонхолһон гахайгаа саг соонь ороондо оруулха шухала. Хоёр һара тухай болоод, поршоонхонуудаа эхэһээнь һалгаана. Энэ хэрэгтэ Бооцын гахайшад ехэ анхарал хандуулдаг байна. Һалгаагдаха поршоонхонууд түрүүшын хэдэн хоногто эхээ үнжэжэ хүхэнэ, саашадаа хоёр хоножо хүхэдэг болоно. Тиигэһээр поршоонхонууд эхэһээ һалгаагдана.

Эндэхин нёдондо эхэ гахай бүриһөө 14 поршоонхо абаад, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлһэн байна. Колхоз нёдондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 6,3 центнер мяха абаһан юм. Тэрэ тоодо хахалагдадаг газарай 100 гектар бүхэндэ оройдоо 2,4 центнер гахайн мяха абаһан байна.

— Энэмнай урмагүй багал гээшэ, — гэжэ Даша үбгэн сэхэ руунь хэлэнэ. — Юундэшьеб даа, манай эндэ гахай үсхэбэрилгэдэ һаналаа табиха хүн хомор... Энэ фермые племенной фермэ болгохо һанаан байһан аад, заяамни хүрөөгүй, наһатай болошооб. Миниингээ ажалые халажа абаһан Балдан хүбүүмни Дычима нүхэртэйгөө тэрэ зорилгымни бэелүүлхэ бэзэ...

Балдан Дашиевич Марков энээнһээ урда тээ колхоздоо шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр ажаллажа байһан аад, абынгаа жара хүрэжэ, амаралтада гарахадань энэ жэлдэ ажалынь халажа абанхай.

Тэрээнтэй гэрэйнь газаа уулзаа һэмди. Мэндэшэлсэжэ танилсаад, фермын ажал тухай хөөрэлдэжэ захаламсаараа, Балдан Дашиевич нариихан зомгооһо абажа, харгын элһэн дээрэ бэшэсгээн хэды гахай шахабал, хэды шэнээн мяхан абтахаб гэһэн бодолго бодоодхино. Тиигээд иигэжэ хэлэнэ:

— Мүнөө фермэдэмнай 160 гахай бии. Тэдэнэй 16-ниинь эхэ гахай юм. Хэрбээ эхэ гахайнуудые бултыень хоёр дахин поршоонхолуулжа шадабал, тэдэнэй толгой бүриһөө тонноһоо үлүү мяха абажа шадахабди.

Балдан Дашиевич болгоомжотой, хамтын зөөридэ хяһуур, нягта эзэн болоһон янзатай.

Колхоз нёдондо гүрэндэ 885 центнер мяха тушааха түсэбтэй байһан аад, тэрэнээ дүүргэжэ шадаагүй юм. Мүнөө эндэхи колхознигууд мяха абалгые нёдондонойхиһоо хоёр дахин дээшэлүүлхэ зорилго табинхай. Хамта 1028 центнер мяхан тушаагдаха. Тэрэ тоодо 164 центнер гахайн мяхан тушаагдаха байна. Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэжэ шадахабди гэжэ Балдан Дашиевич хэлээд, гахай үсхэбэрилгын хойноһоо хам орохо саг тулажа ерээ гэнэ.

— Манай колхозой гахайн фермэ яһала һайн гэжэд зэдынхид хэлсэдэг. Бараг гэхээр юумэшье үгы даа. Гахайн байра муу... Энэ юун гээшэб, байра аал? Юрын хуушан хотон, дал бшуу, — гээд Балдан Дашиевич солоомон хушалтатай хотон тээшээ харана. — Манай эндэ типовой һайн байра баряад, гахайн тэжээл элбэгээр бэлэдхээ һаа, фермэеэ племенной фермэ болгожо шадахал байгаабди.

Балдан Дашиевич колхозойнгоо гахайн фермые томодхожо, мяха абалгые горьтойгоор нэмээхын түлөө оролдолго гаргажа байһан тухайгаа хөөрэхэ зуураа, энэ хэрэгтэ колхозой, аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө анхарал багаар табигдадаг гэжэ хэлэнэ. Үнэхөөрөөшье, Зэдэдэ гахай үсхэбэрилгэдэ хүсэд анхарал табигданагүй гээшэ. Энээн тушаа хэдэн баримтануудые дурдахаар. Молотовой нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ хамта 2048 центнер мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй. Теэд тэрэнэй оройдоо 130 центнерынь гахайн мяхаар тушаагдаха юм. Энэнь гүрэндэ тушаагдаха мяханай арайхан гэжэ арбан процентнь болоно. Маленковой нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 200 центнер гахайн мяха тушаахаар хараалһан байна. Зүгөөр хараалһан энэ түсэбөө дүүргэхын тулада гахайн харууһалга, эдеэлүүлгые эрид һайжаруулха зэргэтэй. Колхозой гахайн фермэ Цагаан-Усан нютагта байрладаг. Теэд эндэхи гахайн байра тон муу, уйтан, шиигтэй. Тэжээл буйлуулха запарник бии аад, үнинэй хүдэлдэггүй.

Боргойн совхозой дүрбэдэхи фермын хүдэлмэрилэгшэд гахай шахаха түрүү арга хэрэглэдэг болоо. Энэ арга ямар удхатай юм гэхэдэ, гахайн тэжээл хуурай зандаа кормушка соо хэгдэжэ үгтэнэ. Гахай дуратайдаа эдеэд, дурагүйдөө амардаг. Эндэнь ходоодоо уһан байдаг. Гахайнуудые иимэ аргаар шахахада түргэн таргалдаг, тэжээл багаар гарадаг байна. Хүсэн багаар гаргагдана. Урдань 5 хүнэй хэдэг ажалые мүнөө нэгэ хүн хэжэ үрдинэ. Гахай шахаха энэ түрүү аргые аймагай бусад колхозуудта хэрэглэжэ боломоор. Теэд, Дзержинскиин, Маленковой, Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудаар ябаад харахада, энэ түрүү арга тухай мэдэхэ хүн хомор.

М. САРИДЫКОВ.



Маргайн аша Тархай

Өөдэлдэггүй хурьгад, өөхэлдэггүй гахайнууд тухай

«Олоороо хэлсэһэн үгэгүй, оолёор сабшаһан өөгүй» гээд, үбгэ эсэгэмнай үгын забһарта ходол хабшадаг юм һэн. Үнэхөөрөө, һанаад үзэхэдэ, колхозой ажахын шухала асуудалые хоёр нэгэ хүн таһалгын саана һуугаад, «таамагаар» шиидхэдэг байхадаа алдуу гаргахаһаа гадна, аюултай хэрэгэй эрмэг дээрэ хүрэдэг байһан—олон жэшээ харуулха байгааб. Тэдэ тэрээнһээ зарим нэгэ зүрхэ хадхама зүйлнүүд тухай уудалаад үзэе.

1956 оной октябрь һара... Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Санжи-Митаб Мункуевич кабинет соогоо столдо һуужа, үргэн һур бүһөө һуладхаад, үбсүүн дээрээ гараа табинхай, ажал хүдэлмэри тухайгаа ухаа бусалгаба. Тиин, уданшьегүй заншалайнгаа эрхээр, ойр зуура, һуумгашаа һажаха зуураа: эхэ хонидо үсөөн болгоном—түсэб дүүргэхэ амар болобо... түлэй гарзалха бага болоо... түлгэнүүдээ хурьгад болгооб... гүүргэнүүдые бухалзэр—гүрэндэ тушааһаб... гэхэ мэтэ олон табан зүүдэ зүүдэлһэн байгаа.

Энэ үедэ кабинедэй үүдэн түрд гээд, колхозой бухгалтер Батомункуев орожо, 24-дэхи тоосоон дээрэ гар табюулхаяа асарба. Бухгалтернай дутуу зүүдэнэй заха үзүүр тухай мэдэһэн, ойлгоһон юм шэнги:

—Зай, эхэ хонидоо хэды гэжэ табиха бибди?—гэнэ.

—Таарүулха хэрэгтэй. Хонид һүбайрха, хурьга хаяха, гарзалха гэжэ байха. Тэдэ бүгэдые бүтүүлхын түлөө мянга гаран толгой барихал хэрэгтэй,—гээд түрүүлэгшэ намдууханаар дуугараадхина.

«Түрүүлэгшэмнай мэхэтэйхэн, бэрхэл хүн гээшэ ха» гэжэ бодоод, бухгалтер эвбшөөһэн тэмдэг харуулба.

Уданшьегүй аймагай зургаанда түрүүлэгшэ бухгалтер хоёрой мотортой дарагар мэдээн Хрущевой нэрэмжэтэ колхозһоо ерээ. Тэндэнь 1955 ондо абтаһан 1555 толгой түл жэл хахад үнгэрһэн хойно «хурьгад» гэжэ харуулагдаһан байба. Энгэрээрэз колхозой хүтэлбэрилэгшэд хоёр шандага буудаһан байха юм. Нэгэниинь—хоёр жэл дотор абтаһан хурьгадые хамталхада, тэдэнэйнь тоо эхэ хонидһоо олон болоо, зуун толгой хониноо зуу гаран хурьган абтаһан болоно. Хоёрдохинь—октябриин нэгэндэ эхэ хонидойгоо тоо үсөөнөөр харуулаха ерэхэ жэлдэ ямар эхэ «туһатай» байхань мэдээжэ.

Эдэ бүгэдэнь аймагай зургаанда, эгээн түрүүн ЦСУ-гэй инспектор нүхэр Ивановто, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдтэ обёоргодонгүй үнгэрһэниинь гэмшэлтэй.

Түрүүшынгээ «амжалтаар» хүхирһэн хүтэлбэрилэгшэд саашадаашье аймагай зургаануудта худал мэдээнүүдые үгэдэг болоо. Хэтэрхэдэ 1957 оной мартын нэгэндэ гахайнуудайнгаа ехэ багые шал бугуулгаар харуулаа. Зарим гахайнуудынь табан һарын туршада нэгэ кг эмдээ байһан байшоо. Иигэжэ Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо «өөдэлдэггүй хурьгад, өөхэлдэггүй гахайнууд» тодороо ха юм.

Иимэ будүүлиг, хамтын ажалда харша баримтанууд гансал энэ колхоздо тушаалдаа гэжэ бү һанагты. «Эхэ малаа шадаал һаа үсөөнөөр харуулха» гэһэн һаналые үнэшэн хабһанайнгаа саана хадагалһан хүнүүд үшөө бии ха.

Арбан долоо мянган хонитой Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ошоод, дансыень һэхэжэ харыт. Таба һарын туршада гарша болоһон хонидынь хуу эхэ хонид байхал. Хурьганайшье тагалсагай гэгдээ һаа, эхэ хонин болгоод гаршалхада: саарһан тэсэхэ. саада хүн садаха бэшэ юм гү?

Энэ мэтын харанхы хэрэг гээшэ бүргэлэндэ эли тодо мэдэгдэхээ эрэдэггүй ха юм даа. Тиигэбэшье, «худал үгэ сээжэдэ багтахагүй, хуурай халбага аманда багтахагүй» гэдэг ёһоор нэгэ тээгүүр дэлбэ һүрэжэ, нэрэ түрын дарамта—аягүй юумэн архайжа болохо байна. Колхозой бухгалтериин тоо буридхэл һоноруор табиха тухай һургаал абахаар юумэн илангаяа Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо урданшье үзэгдэһэн байха.

Хэрбээ, иимэрхүү байдал Хэжэнгэдэ байхагүй гэжэ байгаа һаа, шалгажашье, малшадһаа асуужашье болохо байна бшуу. Жэшээнь, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой хонишон Банзаргашеева Гармажабһаа асууба гэлэйт:

—Зай, абгай, мал һайн гү? Олон хонитой гүт?

—Һаймди, 166 эхэ хонитойб, 188 хурьга абанхайб. Нэгэшье мал нюдөө аняагүй, һайн гарсалдажа байнабди.

—Олон хонин эхирлээ гү?

—Хоёрхон лэ һэн даа.

—Хонидһоо үлүү гараһан хорёод хурьга хаанаһаа олообта, — гээд асууба гэлэйт.

—Түлгэнүүднай түрөө юм ааб даа,—гээд тэрэгэсэнгүй хөөрэхэ байха. Эндэ, нөёдой нюусагайе эли болгоноб гэжэ Гармажаб абгай огто мэдэнэгүй ха юм. Тэрээнһээ байха колхозой бухгалтер Балдановаа:

—Баланс мүргөө һэн,—гээд нюдөнүүдээ сабшалуулан, хурганнуудаа мушхажа,—зоотехник, колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй үгэһэн мэдээгээр дансаяа хүтэлнэб, — гэжэ һуухал. Юрэ, түлгэнүүдһээ тоо бусайдуулжаха байтагай хүбжэгэ болоһон хурьгадаа эхэһээнь таһалдаг, эрэ эмыень илгажа, гүүрэ болгодог ёһые Хэжэнгын МТС-эй зоноло хэрэглэнэгүй гэжэ хэншье һэжэглэхэгүй.

Харин хамтын малай тоо мэдээ зориуута бусайдуулжа, ажал хүдэлмэриингөө али олон дутагдалые бүглөөжэ, саарһан малгай үмдөөд, үнэн дээрэ үрмэ тогтооһо байһан хүнүүдтэ хэмжээ абахаар саг болоо ха.

Хожом дахин Хэжэнгэ орохо баатай болоһон туладаа: тоо буридхэлөө һайжаруулаад байгыт!—гэжэ захинаб.

М. Тархай.

Баян ургасын түлөө



Иволгын аймагай «Коммунизм» колхозой нүхэр Пурбуевагай даадаг звено жэлһээ жэлдэ огородой эдеэнэй үндэр баян ургаса хуряана. Нёдондо энэ звеногорхой га бүринөө 204 центнер үгэрсэ, 318 центнер капуста, 212 центнер помидор хуряаһан байна. Тиигэжэ звеногой гэшүүд ажалта үдэрэйнгөө хажуугаар 12300 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа һэн.

Эндэ иимэ амжалта хайшан гээд туйлагданаб гэхэдэ, звеногой гэшүүд ажалдаа үнэн сэхээр хандажа, огородой эдеэнэй тарилгые, тэрэнэй харууһалгые агротехникын ёһоор бэелүүлнэ, түрүү хүнүүдэй дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэнэ. Звеное даагша нүхэр Пурбуева хүнүүдээ зүбөөр хубаарилан табижа, тэдэнээ шадамар бэрхээр хүтэлбэрилдэг залуу огородшондо ойлгодоогүй юумыень заажа үгэнэ. Эрһэтэ ажалайнгаа түлөө Цыренжап Санжиевна 1955—1956 онуудта Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ удаа дары хабаадалсажа, Бага, Ехэ мүнгэн медальнуудаар, сарбуугай часы, өёдолой машинаар шагнагданхай. Нёдондо жэлэйнгээ дүнгүүдээр мүнөө жэлдэ выставкэдэ дахин хабаадалсахаар зууршалагданхай.

Мүнөө жэл энэ звеногойхид мүнлэ үндэр баян ургаса ургуулхын түлөө үбэлһөө хойшо тэмсэжэ байнхай. 4 гектарта үгэрсэ, 4 гектарта капуста, 1—1 гектарта помидор, арбуз таригдаха юм. Газарай хурьһэ үтэгжүүлхын тула 200 тонно наг шэбхэ, 2 тонно үнэһэн, шубуунай аргал гаргагдаа, аргал галдахада хэрэгтэй болохо 20 тэргэ түлеэн бэлэдхэгдээ. Парнигуудай 300 рамада шэл һуулгагдаа.

Урда жэлнүүдтэ апрелиин хахад багаар помидорой, капустын рассадануудтай парнигта таригдадаг һэн. Энэ жэлэй дулаан хабарые хэрэглэжэ, бүришье эртэ рассадаа тариха гэжэ эндэ шиидэнхэй. Март һарын һүүл багаар теплицэ соо помидор таригдаад, ургажа эхилбэ.

Наг шэбхэ тухай траншейнүүд соо галладагдаад, парнигай нүхэндэ хэгдэжэ байна. Халаһан аргалай доошоо һууха дань 10 сантиметр зузаантай шорой дэрэнь хэгдэжэ тараагдаад, парнигай рамаар бүтүүлэгдэнэ. Буртаг үбһэнэй гарахагүйн тула парниг соохи шорой халуун уһаар уһалагдана. Һүүлээрнь үрэһэн хаягдажа, шоройгоор хушагдана. Мүн саашадаа рассада бүлеэн уһаар уһалагдажа, парник соохи агаарай дулаан хүйтэниие нарижаар сахидаг байна.

Рассада ургуулха хүдэлмэриин хажуугаар огородой газар элдүүрилэгдэжэ, наг шэбхэ болон минеральна үтэгжүүлгэнүүд тараагдажа захалба. Нүхэд Н. Бальжирова, Ц-Х. Пурбуева, Т. Дабаева гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ,

— Мүнөө жэлдэ урданайхиһаа бага бэшэ огородой эдеэ ургуулхаар манай звеногойхид зориглоод, бүхы хүсэ шадалаа гаргажа байна,—гэжэ Цыренжап Санжиевна Пурбуева хөөрэнэ.

А. Бадаев.

Һайшаалтай үүсхэл

Кяхтын бурят дунда һургуулида Кандело Лидия Михайловнагай хүтэлбэри доро Улаан Хэрээһэнэй кружок хүдэлмэрилнэ. Һурагшад кружокто тон эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, медицинскэ болон бэшэшье түрүүшын туһаламжа үзүүлхэ хэрэгые шудалжа байна. Тус кружокто хабаададаг 60 гаран һурагшад занятиядаа дүүргээд, Улаан Хэрээһэнэй булан байгуулбад.

Һурагшад зунайнгаа амаралтада гэртээ ошоходоо, нютаг нютагтаа Улаан Хэрээһэнэй общественна организаци байгуулха гэжэ шиидэбэд.

Д. Будаев.

Колхозой барилга

Закаменай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз нёдондо жэл хэдэн зуугаад кубометр модо бэлдэжэ, үнеэдэй байха 2 типовой байра, силосэй 3 набтар башни, 90 тугалай байха байра, культбаза бариһан байна.

Энэ жэл тус колхоз 900-гаад кубометр модо бэлдээ. Мүнөө үедэ малшадай байха 7 гэр баригдажа байна. Дархашуул Ринчин Дашиев, Дымбрыл Цыренов, барилгын бригадын бригадир Шагдар Балсанов гэгшэд һайнаар ажаллана.

Д. Будаев.

Мэргэн буудагшадай мүрысөөн

ДОСААФ-эй Улан-Удын Городской комитет залуушуулай фестивальда зориулан мэргэн буудагшадай мүрысөө үнгэргэбэ. Шэлэй, судна заһабарилгын заводто, ГЭС-тэ, «Труд» артельдэ, гүрэнэй типографида мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Эдэ коллективүүдтэ болоһон мүрысөөнүүдтэ хамта 140 хүн хабаадалсаа.

Эндэ шалгаргашадһаа тусгаар командануд буридхэгдэжэ, городской районой мэргэн буудагшадай мүрысөөн һаяхан болоо. Дүнгүүдэй ёһоор ГЭС-эй команда (5 хүн) 500 очкоһоо 387 очко абажа, түрүү һуури эзэлбэ. «Труд» артелиинхид хоёрдохи һуурида гараа.

Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ Попов («Труд») 100 очкоһоо 87 очко абажа шалгараа. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Кочетова (ГЭС), Андреева (типографи) гэгшэд мэргэн байһанаа харуулбад.

Мүрысөөндэ шалгарһан мэргэн буудагшад республикын мүрысөөндэ хабаадалсаха юм.

А. Наумов.

К. Е. Ворошиловай Хитад ошохо ту...

ПЕКИН, апрелиин 13. (ТАСС). КНР-эй түрүүлэгшэ Мао Цзе-дунай уряалаар СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Хитадай Арадай Республикын ниислэл Пекин апрелиин 15-да ерэхэнь.

К. Е. Ворошиловай айлшаар ерэхэ болоһонтой дашарамдуулан, Хитадай арад зон хитад-совет хани барисаае улам хүгжөөхэ, бэхижүүлхын түлөө шармайн оролдоно гэжэ хитад-совет хани барисаанай общественна центральна управлениһээ мэдээсэгдэнэ. Заводуудта, фабрикануудта, барилгануудта, дээдэ һургуулинуудта, хүдөө ажахын хамтаралнуудта Советскэ Союзай промышленностиин, мүн хүдөө ажахын амжалтанууд тухай, тэрэнэй амгалан шэглэлтэй гадаадын по... тухай, Советскэ Союз түрүү... циалистическэ оронуудай ... тухай, Хитадай болон Со... Союзай агуухэ хоёр арадай... барисаан тухай, Хитадта социа... байгуулха хэрэгтэ советскэ ... желтэдэй үзүүлдэг туһаламж... хай лекци, элидхэлнүүд унш...

К. Е. Ворошиловай Хитадт... шаар ошохо ушарта зорю... һан хитад-совет хани бар... общественна тухай бюллетень ... хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ гарг... К. Е. Ворошиловай ажаб... намтар, мүн «Агуухэ Со... Союз бүхы социалистическ... нүүдые нэгэдүүлхэ гол хүсэн» ... Ляо Гай-лунай статья тэрээ... толилогдоо.

КНР-эй Гүрэнэй Соведэй шиидхэб...

ПЕКИН, апрелиин 13. (ТАСС). Һаяхан Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Совет дээрэ хэдэн шухала шиидхэбэринүүд абтаа гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Гүрэнэй Совет арадай ажахые 1957 ондо хүгжөөхэ түсэбэй проект баталаа, тэрэшэлэн тус проектые болон 1956 ондо гүрэнэй бюджедые дүүргэһэн тухай элидхэл, мүн 1957 оной гүрэнэй бюджет тухай элидхэл арадай түлөөлэгшэнүүдэй Бүхэхитадай суглаанай саг үргэлжын комитедтэ баталуулхыень үгэһэн байна.

Нютагай нүүрһэнэй, мүн металлургическа промышленность хүгжөөхэ хэрэгтэ тусхай мүнгэ һомолхо тухай КНР-эй гүрэнэй экономическа комитедэй шиидхэбэри баталагдаа гэжэ мэдээсэгдэнэ. Тус шиидхэбэриин ёһоор, 19 провинциин—Хэбэйн, Шэньсиин, Фуцзяниин, Цинхай болон бусад провинциинуудай нүүрһэнэй 40 шэнэ шахта байха, мүн хуушан шахтануудые шэнэдхэн заһаха хэрэгтэ 11 миллион 600 мянган юань һомологдоно. Эдэ шахтанууд мүнөө жэлдэ 540 мянган тонно нүүрһэ малтан абажа шадаха... лохо юм. 14 провинцида—Хуна... Цзянсуд, Гуйчжоудо, Гуан... болон бусад провинциинуд... гай металлургическа предпр... нууд барих хэрэгтэ 12 мил... 400 мянган юань һомологдон... зөөрэр 12 багахан доменно пе... түмэрэй хэдэ руднигууд болс... сад предприятинууд баригдаха... предприятинууд мүнөө жэлдэ ... болгоодожо, жэл бури 400 мя... тонно шэрэм бүтээдэг болох...

Энээнһээ гадна, центральна ... вительство нютагай нүүрһэнэй ... таллургическа промышленнос... хүгжөөхыень провинциинууд... арадай засагай городской ... нуудта мүнөө жэлдэ 80 гаран ... лион юань үгэхэ юм.

КНР-эй Гүрэнэй Совет Хит... хүдөө ажахын банкые үгы бол... тухай шиидхэбэри абаа. Т... бүхы һалбаринууд болон тах... хитадай арадай банктай ... Энээнһээ хойшоо хитадай ар... банк хүдөө нютагуудые ... зөөрэр хангадаг болохонь.

США-гэй конгрессэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 13. (ТАСС). Ерэхэ неделидэ США-гэй конгресс хабарай амаралтада тарагдахань. Үбэлдөө конгрессэй сессиин хэһэн хүдэлмэриин дүнгые согсолходоо, конгресс арад зондо туһа болохоор энэ гээхэ юумэ хээгүй гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ.

Конгресс абаһан резолюцинуудтаа дайнда бэлэдхэхэ шэглэлтэй США-гэй гадаадын политикые һайшааһан байна. Жэшээнь, Эйзенхауэрэй дайшалхы «түсэбые» конгресс һайшаагаа, мүн США-гэй 1957 — 1958 оной бюджедые зүбшөн хэлсээ. США-гэй бюджедэй 77 процентнь сэрэгэй хэрэгтэ гаргашалагдадаг, харин тон багахан мүнгэн зөөри социальна ажал-ябуулгануудта һомологдодог юм. Налог түлэдэг хүрилгоор гүрэнэй гаргашые хороолгохын түлөө тэмсэнэдэй гэжэ конгрессэй хүтэлбэрилэгшэд хэлэдэг. Гэбэшье, тэдэнэр сэрэгэй гаргашые бага болгуулхаа һанана гэжэ ойлгохонь бурүү. Социальна хэмжээ ябуулгануудта һомологдодог байһан тон багахан мүнгэн зөөрние конгресс үгы болгохо гэжэ оролдоно. Тиин, түлөөлэгшэнүүдэй палата гэгээрээдэ, мүн муу байдалтай зонодо гүрэнһөө туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ һомологдодог мүнгые ... болгохо тухай шиидхэбэри аба...

Ажалшадай байдалые һай... руулха тушаа асуудалнууд конг... гэй сесси дээрэ зүбшэн хэлсэг... гүй гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. ... зонной эрхэ тухай, тафта-хартл... жэ хархис хуулиие болюулха ту... городой захын хорхигор муу гэр... дые задалжа хаяха тухай, гэр ... рын барилга тухай, ажал хүд... ригүйшүүлэй олон нютагуудта ... һаламжа үзүүлхэ тухай асуу... нуудые конгрессэй сесси ... үзээгүй байха юм.

Ажалшадай ажабайдалые һай... руулха тушаа асуудалнууд... шалтагааһаа боложо США... конгресс зүбшэн хэлсэнэгүй ... хэблэлэй мэдээсэлээ харгадаг... «Крисчен Сайенс Монитор» газе... мэдээсэнэнэй ёһоор, конгрессэй ... ажал-ябуулгые монополинуу... агентнууд шэглүүлдэг байна. ... хүнүүд «гүрэнэй аша туһада ... хэлсээнүүдые баталдаг» гэжэ ... тэ тэмдэглэнэ. Ажалшадай ... далые һайжаруулха тушаа асу... алые шадаал һаа удаан кон... зүбшэн хэлсүүлхэгүй гэжэ ... хотоёо хамта монополинуудай ... нүүд хүдэлмэришэдтэ харша ... хуули абхуулха гэжэ орол...

Аргентинэдэ компартиие мүрдэнэ

ПАРИЖ, апрелиин 13. (ТАСС). Франс пресс агентствын корреспондентын Буэнос-Айресһаа мэдээсэнэй ёһоор Аргентинын полициинхид апрелиин 11-эй, 12-ой үдэр 16 провинциин 14-дэнь коммунистическэ партиин организацинуудта добтолго хээ. Полици мүнгэн 56 организациие хаагаад, 360 ком... нистые тушаагаа. Тэрэ тоодо ... партиин ударидагша Родол... Гиольди тушаагдаһан байна. ... уранзохёолшо, «Пропоситос» ... түрүү газетые хэблэгшэ Леони... Барллетта тушаагдаа.

Дани ракетнэ буу зэбсэг абахань гэжэ Даниин газетэнүүд мэдээсэнэ

КОПЕНГАГЕН, апрелиин 13. (ТАСС). Хэдэн оронууд, тэрэ тоодо Дани энэ жэлдэ ракетнэ буу зэбсэгтэй болохонь гэжэ НАТО-гэй Соведэй тухай мэдүүлгэ хэһэн тухай Даниин бүхы газетэнүүд мэдээсэнэ. «Онест Джон», «Найк» гэжэ хоёр янзын ракетнэ буу Дани... ни абахань гэжэ газетэнүүд тэм... лэнэ. Иимэ буу зэбсэг «ганса... бээр хамгаалха зорилготойго... рэглэгдэхэ, тиихэдээ холо тээ... хоро хүргэхэ шадахагүй буу зэ... юм гэжэ тэдэнэр бэшэнэ.

Аргентинэдэ түрүү хүнүүдые мүрдэнэ

БУЭНОС-АЙРЕС, апрелиин 13. (ТАСС). «Ла Пренса» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, хүнэй эрхын түлөө тэмсэдэг Аргентинын лиги Аргентинын коммунистическэ партиин хэдэн хүтэлбэрилэгшэдые, оронойсоёл болбосоролой, мүн ниитын элитэ ехэ ажал-ябуулгатай хүнүүдые тушаагдаһан ушарые буруушаагаа. Родольфо Гиольди, Грегорио Альфаро, Лигиин вице-президент Эмилио Тройсе, Аргентинын эхэнэрнүүдэй Союзай түрүүлэгшэ Маргарита Де Понсе, культурна талаар холбоо байгуулха аргентинскэ-советскэ институдай түрүүлэгшэ Пабло Чанг... «Пропоситос» гэжэ недели бу... гарадаг газетын директор Леони... Барллетта, Пабло Неруда ... тушаагдаһан зоной дунда бии. ... ло Неруда Чилиин ... һаяхан ... байһанаа тушаагдаһан байна.

Хамта дээрээ 360 хүн тушаа... компартиин нютагай 56 байра ... гэжэ газетэнүүд тэмдэгл...

«Кларин» газетын мэдээ... ёһоор Пабло Неруда, Барл... болон Альфаро гэгшэд түрмэһ... бигдаа.

УРАН ДАРХАН

Мүнгэн дээрэ уралан һиилэгшэ Цыретор-Доржи Намжилон гансашье республикадаа бэшэ, харин орон дотороо суурхана. Тэрэнэй хэһэн зүйлнүүд республикын ба Советскэ Союзай олохон городуудай музейнүүдтэ табигданхай.

Цыретор-Доржи Намжилон ехэнхидээ алта, мүнгэн дээрэ уралан һиилэдэг. Мүн модон дээрэшье һиилэдэг юм. Һүүлэй үедэ тэрэнэй хэһэн мүнгэн дүрбэн хутага илангаяа гоёнууд болоо. Мүнгэ, алтаар хэһэн орёолто, бугаануудынь тон орёо нарин һиилбэринүүдээр гоёгдонхой. Мүн эхэнэрнүүдэй урданай зүүбшэ-шэмхүүрые дура буляама гоёор хэһэн байна.

Бурят-Монголой республикын 25 жэлэй ойдо зориулан нүхэр Намжилон мүнгэн бэнэ хэһэн байгаа. Тэрэ бэнын үенүүд дээрэ социалистическэ Бурят-Монголой хүгжэлтэ харуулһан зурагуудые тон һайханаар һиилэһэн байха юм. Закаменай аймагай суута һиилэгшэ Галдан Тубчинов энэ бэһэдэнь таарулан мүнгэн хутага хээ һэн. Хоёр уран дархашуулай ажал ехэ һонирхолтой.

Бурядай дархашуул арадай



уран һиилэгшэдые дахан һуража, мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг, тэдэнэй дүй дүршэлые халан абадаг байха юм. Нүхэр Намжилон заахандаа уран һиилэгшэ гэр эхэ һонирходог һэн. Тиин Хэжэнгын мэдээжэ һиилэгшэд Даши Шанартуев, Очир Тарбаевай урлалнуудаар һонирхожо, бухэли үдэртөө тэдэнэй хэһэн хаар эрьелдэжэ сагаа барадаг бэлэй. 2 классатай һургуули дүүргэһэнэй удаа нүхэр Намжилон өөрынгөө дуратай мэргэжэлые шудалжа эхилээ. Түрүүшээр мэргэжэлтэй дархашуулда туһалдаг байгаа. Тиин залуухан хүбүүнэй бэлигтэй, бэрхэ, байһаниие ойлгоходоо дархашуул бэеэ даагаад ажаллаха хүдэлмэриин тэрээндэ үгэдэг болоо бэлэй.

«Залуу һиилэгшын түрүүшын хүдэлмэри үндэр сэгнэлтэдэ, һайшаалда хүртэдэг һэн» гэжэ нютагаархиниинь хөөрэлдэдэг.

Богонихон сагай хугасаада Цыретор-Доржи худалдаа найманай хүдэлмэридэ ябаһанайнгаа удаа, дахяад дуратай ажалдаа бусажа ерээд, уран-зураашадай Союзай мастерскойнуудта алта, мүнгэн дээрэ һиилэгшээр хүдэлмэрилжэ эхилээ юм. Тиин арадай зурагшан уралшагуудын ба гоёолтын республиканска түрүүшын выставкэдэ нүхэр Намжилон хабаадалсажа, гоёон һиилэжэ хэһэн модон хайрсаг (шкатулка) табиһан байна. Тэрэ зүйлынь хараашадай зүгһөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө һэн.

Мүнөө уралан һиилэгшэ модон домбо хэжэ эхилээ. Тэрэ домбынь барюул, сорго мүнгөөр гоёолтонуудтай байха. Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зориулан нүхэр Намжилон алта, мүнгэ гүйлгэһэн тон гоё хутага, эхэ хэхэ хүсэлэнтэй. Һаяхан Москвада болоһон уранзураашадай бүхэсоюзна съездэ Цыретор-Доржи Намжилон хабаадалсаа.

А. Плишкина.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын апрелиин 14-нэй номерто толилогдоһон «Индидэ болоһон һунгалта» гэжэ статьягай һүүлшын абзацай түрүүшын мэдүүлэлые иигэжэ уншаха: «Индидэ болоһон һунгалтын дүн Индиин ... дай политическэ талаараа ... гэгээрыень харуулна».

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00400. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2140.